

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 31 MEI 1922

No. 335

INHOUD

	Blz.
DE RUSSISCHE JUNGLE I door <i>J. H. Cohen Stuart</i> ..	479
Buitenlandsche Leeningen aan Duitschland door <i>Jhr. F. W. L. de Beaufort</i> ..	481
Medezeggenschap III door <i>C. J. Kuiper</i> ..	483
De Statistiek van de kosten van Levensonderhoud te 's-Gravenhage door <i>J. Rensen</i> ..	485
Londensche Correspondentie ..	487
AANTFFERENINGEN:	
De Belgische Staatsfinanciën ..	488
Kleinhandelsprijzen ..	489
De maandstaat der Curaçaosche Bank ..	489
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN ..	490
MAANDCIJFERS:	
Handelsbeweging over de maand April 1922 ..	491
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank ..	492
Productie der Kolenmijnen ..	492
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN ..	492—498
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*
Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

BERICHT.

Met het oog op de aanstaande Feestdagen zal het volgend nummer Donderdag 8 Juni verschijnen.

29 MEI 1922.

Het aanbod van geld was deze berichtswEEK nog iets grooter. De prolongatierente liep dan ook verder terug, zoodat Vrijdag 3 pCt. genoteerd werd. Ook de rente van particulier disconto werd eerder nog iets lager; meestal werd voor 4¹/₈ pCt. afgedaan, maar herhaaldelijk kon prima papier voor 4 pCt. plaatsing vinden.

* * *

De wisselmarkt was wederom vrij stil en kenmerkte zich door een verdere daling van het pond en den dollar. Daarentegen waren markten niet onbelangrijk

vaster en konden franken zich goed handhaven; vooral Brussel was zeer gezocht en niet onbelangrijk hooger.

LONDEN, 27 MEI 1922.

Ook deze week bleef de geldmarkt gemakkelijk, hoewel het aanbod niet zoo overvloedig was als gedurende de vorige week. Hernieuwing van daggeld vond plaats tot op 2³/₄ pCt., doch het meerendeel der leeningen werd afgedaan tegen 2¹/₂—2 pCt.

Nieuw geld was aan het einde der week verkrijgbaar tegen 1 pCt., na eerst geschommeld te hebben tusschen 2—1¹/₂ pCt.

7-d. geld liep iets op tot 2³/₄—2¹/₂ pCt.

Aan de discontomarkt ging weinig om; disconto's werden eenigszins beïnvloed door het aantrekken der andere geldkoersen, met het resultaat, dat zij iets hooger afkwamen. De disconto's voor 2, 3 en 4-mnd.-bankaccepten bedroegen 2³/₈—⁷/₁₆ pCt., terwijl 6-mnd.-accepten 2⁷/₁₆—¹/₂ pCt. deden.

DE RUSSISCHE JUNGLE.

I.

„Until you establish peace over the whole of Europe there will be a standing element of disturbance, and trade will not go on. The nerves of commerce have been shaken, while there are constant rumours of great armies being built up, of hordes of savage revolutionaries to be precipitated upon Europe to reduce the countries of Europe to the same condition of desolation... I am sorry to say these rumours are not without foundation. Naturally there is great apprehension. You cannot tell what is happening there. It is an impenetrable jungle.”

Aldus Lloyd George in het Lagerhuis, aan den vooravond van de Conferentie te Genua. Vreemd, dat men het niet noodig gevonden heeft, dien jungle — die er toch het hoofdthema moest uitmaken — vooraf wat nauwkeuriger te verkennen, met het onvermijdelijk gevolg dat, zooals Keynes terecht heeft opgemerkt, „onze plannen voor de hervatting van het economisch verkeer vaag en vaak ongeschikt zijn, omdat wij niet weten, waarmee wij te maken hebben.” (Alg. Hbl. 28 April).

Wie, zooals met schrijver dezes het geval is, zelf eenige jaren in den Russischen „jungle” doorgebracht en er nu kort geleden (Februari—April j.l.) weer een kijkje genomen heeft, moet van de onderhandelingen te Genua den indruk hebben gekregen van een doorlopend misverstand, dat dan ook wel niet anders dan met een vraagteeken kon eindigen. Wellicht kunnen de volgende opmerkingen ertoe bijdragen, het misverstand eenigermate op te helderen.

Het Russische antwoord, dat de Conferentie uiteen deed gaan, kan niemand hebben bevredigd. De vraag is, of het niet anders zou zijn uitgevallen, wanneer de Russen de overtuiging hadden gekregen, dat de tegenpartij ernstig voornemens was om hun tegemoet te komen in hetgeen zij als de hoofdzaak van de

bijeenkomst beschouwden, nl. credietverleening voor Ruslands economische constructie. Mijn indruk is, dat zij, teleurgesteld in die verwachting, de eer aan zich hebben willen houden, door niets toe te geven — een tactiek, die verklaarbaar mocht zijn met het oog op de stemming te Moskou, maar die geen rekening hield met de gevoelens in Europa, en aan de Russische zaak zeker geen goed heeft gedaan.

Deze miskenning van de Europeesche mentaliteit — in dit geval de mentaliteit van een gedupeerd crediteur — is typisch, niet alleen voor de bolsjewiki, maar voor heel het huidige geruïneerde, gedemoraliseerde Rusland. Het Russische volk heeft in de revolutie-jaren zoo ontzettend veel doorgemaakt; de bezittende klassen zijn zoo volslagen te gronde gericht en alle begrippen van recht, plicht en eigendom zijn zoodanig in verwarring geraakt, dat niemand in Rusland denkt aan compensatie voor verliezen, die hijzelf of anderen in die catastrofe geleden hebben. Wie het alles overleefd heeft, mag van geluk spreken! Daarbij komt, dat men zich in Rusland een zeer overdreven voorstelling maakt van de aantrekkelijkheid, die „de onmetelijke rijkdommen van Rusland”, onder de gegeven omstandigheden voor het buitenlandsche kapitaal hebben, en men denkt dat de buitenlanders, verlost door de mogelijkheid van fabelachtige winsten, op Rusland komen neerstrijken als een zwerm sprinkhanen, tegen wier roofzuchtige plannen de noodige voorzorgsmaatregelen dienen te worden genomen. Dat er een zekere moed toe behoort, om in Europeesche en Amerikaansche zakenkringen het woord „Rusland” uit te spreken, kan men te Moskou volstrekt niet begripen.

Vandaar de oprechte, maar niettemin naïeve verbazing en teleurstelling der Russen dat Europa, alvorens hun grootsche reconstructieplannen en hun onderzoek om een crediet van „drie milliard goudroebels” (excusez du peu!) te willen discussieeren, de kwestie der oude schulden, schadeloosstelling voor geleden verliezen en herstel van eigendomsrechten te berde bracht. Het daarbij gerezen dispuut over het herstel van den particulieren eigendom schijnt er echter op te wijzen, dat Europa zich van zijn kant evenmin voldoende rekenschap geeft van de situatie in Rusland.

Onnoodig te zeggen, dat de eisch der Belgen naar Westersche opvatting volkomen redelijk is. Maar hij houdt geen rekening met het groote feit, dat Russische Revolutie heet. Men vergist zich, wanneer men meent, in dit geval te doen te hebben met een „bolsjewistisch”, niet door de groote massa van het Russische volk gewild beginsel. Het gaat hier om het bezit van onroerend goed, en in de eerste plaats van land. Meer dan iets anders is het juist deze landkwestie geweest, die den Russischen boer — 85 pCt. der bevolking — de laatste twintig, dertig jaren tot revolutionaire gedachten en daden, en ten slotte in de armen van het bolsjewistische industriele proletariaat gedreven heeft.

De boeren eischen de onteigening van alle groote particuliere landerijen. De tsaristische regeering heeft zich, onder den invloed van den landadel, altijd tegen dien eisch verzet, hoewel zijzelve, zooals o.a. Witte in zijn *Memoires* opmerkt, in 1860 het eigendomsbeginsel aangetast en daarmee het eigendomsbegrip bij het volk vertroebeld heeft door, bij de afschaffing der lijfeigenschap een deel der particuliere landgoederen ten bate van de vrijgemaakte boeren te onteigenen. De boeren echter verkeerden in de overtuiging, dat hun daarmee een groot onrecht was aangedaan, omdat al het land hun toekwam. Hun eigenaardige opvatting van het grondbezit uitte zich nog tijdens de lijfeigenschap in hunne zegswijze: „Wij behooren aan de landheeren, maar de grond behoort aan ons.”

De opvatting dat de grond en alles wat erin zit behoort aan „het volk”, wortelt diep in het Russische volksbewustzijn. Het zou dwaasheid zijn, dit aan bolsjewistische propaganda toe te schrijven. Eerder

zou men kunnen zeggen, dat dit echte Russische volksbegrip de bodem is geweest, waarop de bolsjewiki de „marxistische” theorie hebben gepoot, volgens welke ook alles wat op het land staat en productiemiddel is, aan het geheele volk en dus aan den staat behoort. Zoo werd het accoord tusschen boeren en arbeiders: neemt gij het land, wij nemen de fabrieken, mijnen, enz.

Al deze en vele andere dingen bevinden zich thans in den smeltkroes. Wat er uit voort zal komen, kan geen mensch nog zeggen. In elk geval zal men moeten inzien, dat dit kwesties zijn, die het Russische volk voor zichzelf heeft uit te maken, en dat de buitenlanders, door voor zich rechten op te eischen, die zoozeer tegen de nieuwe orde indruischen, een geweldige oppositie in het heele Russische volk zouden ontketen. Ik geloof dan ook niet dat eenige Russische regeering, bolsjewistische of niet-bolsjewistische, er ooit in zou toestemmen, den buitenlanders rechten toe te kennen, die den eigen Russen ontnomen zijn.

Nu is het waar, dat de Belgisch-Fransche eisch geen zuivere kwestie van grondbezit is. Elk gevoel van recht en billijkheid verzet er zich tegen, dat een groote industrie als die, welke de buitenlanders en in het bijzonder de Franschen en Belgen, ten koste van enorme kapitalen, met buitenlandsche kunde en energie en met bijzondere aanmoediging van de tsaristische regeering in het leven hebben geroepen, hun eenvoudig ontnomen en, in het gunstigste geval, als tijdelijke „concessie” in bruikleen of pacht teruggegeven wordt. Het feit, dat deze industrie alleen met behulp van datzelfde buitenlandsche kapitaal en diezelfde buitenlandsche capaciteiten weer hersteld kan worden, verleent stellig aan den Fransch-Belgischen eisch een nog sterkeren grond. Geen buitenlander zal er natuurlijk aan denken, een dergelijke „concessie” te aanvaarden, zonder goedvinden van den rechtmatigen eigenaar.

Intusschen meen ik te moeten betwijfelen, of deze beginselkwestie wel de grootste moeilijkheid is, die aan het reconstructie-werk in Rusland in het algemeen, en aan het herstel der groote industrie in het bijzonder, in den weg zal blijken te staan. Een practisch compromis als van Engelsche zijde wordt voorgestaan, nl. toekenning van zekere preferentiele rechten aan de vroegere eigenaars en concessieverleening voor zeer langen termijn, lijkt redelijk en voor beide partijen, zuiver zakelijk bezien, aannemelijk. Een veel grootere, en naar ik vrees in de naaste toekomst niet zoo gemakkelijk te overbruggen hindernis is m.i. gelegen in het wederzijdsche gebrek aan vertrouwen.

Met een openhartigheid, die aan onbeschaamdheid grenst, gaan de Sowjetleiders voort te verklaren, dat „de wereldrevolutie” het eigenlijke doel van hun streven blijft; dat ook de economische opbouw van Rusland ten doel heeft een stevige basis voor die wereldrevolutie te scheppen, en dat de hebzuchtige buitenlandsche kapitalist in het gareel van den Russischen staat moet worden gespannen, om te helpen dat doel te bereiken. Zelfs aan den vooravond van Genua heeft het aan dergelijke openbare uitlatingen niet ontbroken. Maar, zal men vragen, hoe stellen de bolsjewiki zich dan toch wel voor, de hulp van het buitenland te kunnen verwerven, wanneer zij het met zulke vooruitzichten afschrikken? Het antwoord daarop is koel en simpel; zij zijn zich bewust, dat het herstel van Rusland een noodzakelijke factor is van het wereldherstel, en dat daarom de overige volken der wereld uit puur eigenbelang Rusland te hulp moeten komen. Lenin heeft dit den 27en Maart j.l. in zijn groote rede op het communistisch congres te Moskou zeer duidelijk gezegd:

„Wij gaan naar Genua met het practische doel, onzen handel met het buitenland uit te breiden... Voor het succes der conferentie staan wij natuurlijk niet in. Maar dat wij ons doel bereiken, staat vast. Wij bereiken het door Genua, indien onze tegenpartij het noodige inzicht betoont

en niet te koppig is, en anders zonder Genua, omdat de dringendste, meest practische en steeds meer op den voorgrond tredende belangen van alle kapitalische landen het vorderen. En waar eenmaal dergelijke belangen aanwezig zijn, daar kan men disputeeren, twisten, ja zelfs in verschillende combinaties uiteen gaan — het is zelfs zeer waarschijnlijk dat men uiteen zal moeten gaan — en toch zal ten langen leste die economische moodzakelijkheid zich baan breken. Ik geloof dat wij op dat punt gerust kunnen zijn."

Op deze redeneering zou niets aan te merken zijn, wanneer het economisch herstel van Rusland alleen van eene uitbreiding van den handel afhing, en wel van de soort ruilhandel, zooals thans nog gedreven wordt binnen de perken van het weinige, dat Rusland aan exportwaarden vermag te produceeren en realiseren. Deze handel vereischt betrekkelijk weinig kapitaal en het risico is te overzien, omdat elke transactie zich binnen enkele maanden afwikkelt. Geheel anders is het echter met het eigenlijke groote reconstructie-werk, dat in Rusland moet worden verricht: het herstel van land- en mijnbouw, transportwegen en industrie enz. Dit vereischt niet alleen ontzaggelijke kapitalen, doch ook en wel vóór alles een factor, dien de bolsjewiki in hun economische naïveteit óf in het geheel niet, óf in elk geval veel te licht tellen, n.l. crediet, hetgeen beteekent *vertrouwen*. Zoolang dit niet aanwezig is en de bolsjewiki het niet door een verstandiger optreden weten te herstellen, zal van eene vruchtbare samenwerking met het buitenlandsche kapitaal uit den aard der zaak geen sprake kunnen zijn — en zoolang zal men ook sceptisch moeten denken over plannen als van de Belgen, die, met een grootsch gebaar, beweren een milliard francs nieuw kapitaal in Russische zaken te willen steken, zoodra hun vroegere eigendomsrechten weer erkend worden. Deze voortvarendheid baart temeer verwondering, wanneer men zich de geweldige débâcle herinnert, die de Belgisch-Fransche metallurgische industrie in Zuid-Rusland in het laatst der negentiger jaren doormaakte waarbij een aanzienlijk percentage van het kapitaal verloren is gegaan.

Juist deze Zuid-Russische industrie is typisch voor de groote politieke moeilijkheden die zich bij de economische reconstructie van Rusland zullen voordoen. Immers beschouwen de bolsjewiki haar — en zeker niet ten onrechte — als een van de „domineerende hoogten", die zij niet kunnen ontruimen zonder hun economische en daarmee ook den grondslag van hun politieke heerschappij prijs te geven. Volgens hunne opvatting behoort de Russische staat (en „de Staat — zijn wij" heeft Lenin op het communistisch partijcongres gezegd) alle voornaamste bedrijven in handen te houden, die voor de behoeften van den Staat onmisbaar zijn en het overige bedrijfsleven beheerschen. Zoo het transportwezen, de steenkolen- en ijzermijnen, de petroleumbronnen, de metallurgische en de textielindustrie enz. Tot al deze bedrijfstakken zullen zij het buitenlandsch kapitaal zeker gaarne toelaten, maar daarbij voor den Russischen Staat medezeggenschap in het beheer en aandeel in de winst verlangen. Is een dergelijke nauwe samenwerking mogelijk tusschen twee partners, die elkaar wederkeerig zoo weinig vertrouwen?

Ik leg hier den nadruk op *wederkeerig*. Want, om het Russische standpunt objectief te beoordeelen, moet men er zich wel rekenschap van geven, dat het in Rusland niet alleen de bolsjewiki zijn, die het buitenlandsche kapitaal met eenige achterdocht zien komen. De verdenking, dat er bij sommige mogendheden plannen bestaan om van Rusland „een kolonie" te maken is daar zeer verbreid. In dit opzicht heb ik bijv. in kringen der vroegere Russische bourgeoisie een stemming aangetroffen, die weliswaar vooralsnog getemperd wordt door het groote verlangen om de buitenlandsche hulp te zien opdagen, maar die m.i. mettertijd een factor van beteekenis kan worden in het Russische vraagstuk, en waarmee men dus bij voorbaat rekening dient te houden. Het standpunt der

Sowjet-regeering wordt er natuurlijk ten eerste door versterkt.

Wanneer men zich van dit alles rekenschap geeft, dan rijst vanzelf de vraag: welk reëel voordeel of welk reëel gevaar kan eene intensieve deelneming van het buitenlandsche kapitaal aan Ruslands economischen opbouw met zich brengen? Bij de overweging van deze vraag moet men de situatie in Rusland zeer nuchter weten te bezien en zich niet te erg laten imponeeren, noch door optimistische voorstellingen en „wild cat schemes", noch ook door dapper en zelfs uitdagend revolutionair gepraat. Wat dit laatste betreft, moet men nooit vergeten, dat de bolsjewiki nu eenmaal als beroeps-revolutionairen met de idée fixe van „de wereldrevolutie" behept zijn, en voorts, dat de leiders, die een jaar geleden den „strategischen terugtocht" begonnen, voortdurend rekening hebben te houden met den geest onder hun volgelingen. Die terugtocht zelf is het beste bewijs, dat op den duur het lot van Rusland zal worden beslist, niet door revolutionnaire phrases, maar door harde economische realiteiten.

In een volgend artikel wil ik trachten den indruk weer te geven, dien de feitelijke toestand in Rusland tijdens mijn recent bezoek op mij gemaakt heeft.

J. H. COHEN STUART.

BUITENLANDSCHE LEENINGEN AAN DUITSCHLAND.

„Das nicht ausgenutzte deutsch-holländische Kreditabkommen", zoo noemde reeds een viertal weken geleden het „Berliner Tageblatt" het 200-miljoen gulden crediet, indertijd door onze regeering aan Duitschland toegezegd. Waar de schrijver van bovenstaandé woorden wijst op de hooge rente en provisiën, welke zoowel handel als industrie tegenwoordig in Duitschland moeten betalen en de groote moeilijkheden, welke men ondervindt om crediet te bekomen, daar acht hij dit terecht een der gevolgen van „die katastrophale Entwertung unserer Valuta", die maakt, dat steeds grootere kapitalen gebruikt moeten worden voor hetzelfde productievermogen.

De credietnood is onmiskenbaar groot. Grondstoffen uit het buitenland verkregen, stijgen vrijwel evenredig met de deviezen, werkloonen volgen deze stijging met eenigen afstand, de door de regeering onder Entente-druk aangewende pogingen, om inkomsten en uitgaven in een oogenblikkelijke overeenstemming te brengen, werken er toe mede om de kosten van levensonderhoud te doen stijgen. Ieder bedrijf heeft dus meer bedrijfskapitaal nodig, wil het dezelfde hoeveelheid blijven produceeren. Waar de winsten op vroegere leveringen meest niet voldoende zijn om een bedrijf op den tegenwoordigen voet te financieren, zijn er slechts twee middelen om daarin te voorzien, n.m. kapitaalsuitbreidingen en verhooging van bankcrediet. De eerste weg is slechts voor een beperkten kring mogelijk, terwijl het een ernstige vraag is, of de voortdurende kapitaalsuitbreidingen geen gevaren in zich sluiten bij een teruggaande conjunctuur, vooral waar het nieuwe kapitaal, o.a. bij de groote warenhuizen, slechts in goederen wordt omgezet. Kapitaalsuitbreiding door emissies vooronderstelt een publiek, in staat en gewillig om nieuwe aandelen op te nemen en alleen het feit, dat de Bezugsrechte meestal ver onder hun theoretische waarden verhandeld worden, wijst op het verschijnsel, dat deze kapitaalsuitbreidingen niet al te gemakkelijk tot stand komen. Als eenigst ander middel blijft over verhooging van het bankcrediet, doch dit is weer aan twee grenzen gebonden. De credietwaardigheid van den credietnemer en de mogelijkheid voor de banken, om hunne credieten te blijven uitbreiden. Het eerste, de credietwaardigheid van den credietnemer, staat in nauw verband met zijn eigen middelen en het tweede hangt samen met de middelen, door deposanten en crediteuren aan de banken toevertrouwd, willen deze

althans de Reichsbank niet in steeds sterker mate belasten, wat ten slotte tot een verdere en nog snellere inflatie moet leiden.

In de afgelopen jaren van steeds opgaande conjunctuur stroomden deze middelen de banken in steeds ruimere mate toe en konden deze gemakkelijk aan de stijgende behoeften van hun clientèle voldoen. In de laatste tijden, waarin ernstige pogingen worden aangewend, om eene verdere inflatie te voorkomen, gaat de toename niet meer in hetzelfde snelle tempo voort. Twee handelwijzen blijven de banken open, zonder van de Reichsbank gebruik te maken; enerzijds het door omissies op het publiek overdragen van een deel van hun credieten, anderzijds credietbeperking. Zooals boven reeds vermeld is, gaat het emitteren niet meer zoo vlot, als een jaar geleden, terwijl iedere emissie de banken weder een deel van haar deposito's ontnemt. Blijft over credietbeperking. De politiek van credietbeperking heeft zich reeds het vorig najaar ingezet en uitte zich in de eerste plaats ten aanzien van de voorschotten op effecten, in het strenger zijn op onderpand, het eischen van een grooter surplus, vooral bij de hooger genoteerde aandelen en ook in het meer rekening houden met de mogelijkheid, of de credietnemer verder kan suppleeren, het tegengaan van groote speculatieve engagementen. Dit heeft als onmiddellijk gevolg gehad, dat de aandelenmarkt minder snel de bewegingen van de deviezenmarkt volgde.

De restricties op deze oeconomisch het minst noodzakelijke credieten, waren op zichzelf niet voldoende. Een groot deel der bankdebiteuren wordt gevormd, door de overheidslichamen; hetzij in den vorm van een wisselcrediet; hetzij in den vorm van een rekening-courant crediet. Vermindering hiervan, behalve door aflossing of emissie, bracht alleen mede een sterker beroep op de Reichsbank en dus verdere inflatie, zoodat de banken zich voor de noodzakelijkheid zagen geplaatst, het handels- en industrieel crediet in grooter mate dan voorheen te beperken. Zooals hierboven reeds vermeld is, waren de eerste verschijnselen dezer politiek reeds in den vorigen herfst merkbaar.

De vóór den oorlog door de grootbanken gepubliceerde tweemaandsbalansen worden niet meer openbaar gemaakt, maar o.a. wijzen enkele gegevens, welke de „Frankfurter Zeitung” eenigen tijd geleden gaf, erop, dat de bankliquiditeit in het algemeen sedert dezen winter er niet op vooruitgegaan is en dit, ondanks den schrikwekkenden vooruitgang van den biljettenomloop.

Op zichzelf beschouwd heeft het bovenstaande een gezond karakter en is deze door de banken, gedeeltelijk uit verstandoverwegingen, gedeeltelijk uit de harde noodzakelijkheid gevoerde politiek een verschijnsel, dat slechts kan medehelpen, om weder tot normale toestanden terug te keeren. De verliezen aan volksvermogen geleden, zoowel tijdens als na den oorlog, kunnen niet eeuwig weggedoezeld blijven en moeten eenmaal in hun volle scherpheid voor den dag komen. De crisis bijna overal in de wereld voelbaar, moet ook in Duitschland komen en hoe eerder met den afbouw begonnen wordt, hoe minder ernstig de gevolgen zullen zijn.

Het is echter begrijpelijk, dat in een tijd van credietnood het met Holland gesloten verdrag opnieuw op den voorgrond komt. In het voorjaar van 1920 is door onze regeering aan Duitschland een crediet van 200 miljoen gulden verleend, 60 miljoen hiervan zouden strekken voor levensmiddelenleveringen en met Deutsche steenkolen afbetaald worden, 140 miljoen zouden zijn een industrieel revolvering crediet, waarvan het beheer in handen is gesteld van een Trustmaatschappij te Berlijn. Blijkens het artikel van Mr. S. de Vries Czn. in het Jaarverslag der Nederlandsche Kamer van Koophandel te Frankfurt a/M. waren voor dat crediet op 20 Febr. j.l. 103 aanvragen tot een gezamenlijk bedrag van f 21.952.870 toegestaan, waarop door de Nederlandsche Bank

f 18.696.705 was uitbetaald en terug ontvangen f 4.685.815, zoodat buiten renteberekening de rekening-courant op dien dag f 14.010.889 debet stond. Van genoemde Duitsche zijde wordt in deze moeilijke oogenblikken, zeer terecht, gewezen op deze nog bijna ongebruikte credietbron. Zijn de gepubliceerde gegevens juist, dan biedt dit crediet den Duitscher zeer groote voordeelen. In de eerste plaats de groote goedkoopste, $6\frac{1}{2}$ pCt. rente en $\frac{1}{4}$ pCt. provisie per drie maanden, welke kosten aanmerklijk lager zijn, dan die van het normale Deutsche bankcrediet. De credietnemer krijgt weliswaar een guldenscrediet, maar mag deze guldens ook gebruiken, tot betalingen in iedere valuta voor den import van waren uit ieder land. In het algemeen worden deze credieten voor den tijd van één jaar gegeven. Is het crediet in den loop van het jaar minstens eens afbetaald, dan bestaat de mogelijkheid van verlenging met een tweede jaar. Credieten worden alleen gegeven voor den invoer van die waren, welke prijzen aan valutaschommelingen onderhevig zijn. Verder wordt geen blanco crediet verleend, maar alleen tegen zekerheid. Dit alles is voor Duitschland buitengewoon gunstig en het is wellicht begrijpelijk, dat ons land tot eene dergelijke credietverleening is overgegaan in een tijd, toen een crisis van den tegenwoordigen omvang en duur slechts door een enkeling werd voorzien. Het ethisch motief, van door een daad te willen toonen, werkdadig aan den wederopbouw te willen medewerken, is misschien aan de credietverleening niet geheel vreemd geweest, al heeft het o.a. in het advies van den Nijverheidsraad niet aan waarschuwingen ontbroken. Wordt door Duitschland nog van de opeischbare 126 miljoen gebruik gemaakt, dan is het niet te verwachten, dat onze regeering deze zal kunnen geven, zonder een beroep te doen op de Nederlandsche Bank en dan geschiedt zulks, zonder dat ons eigen land of industrie eenige zekerheid heeft, er eene directe bate bij te vinden. Onze eigen aankopen in het buitenland zullen wij wellicht duurder moeten betalen door verzwaking van het guldensdevies.

Volkomen juist schreef de Nijverheidsraad in haar brief aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Maart 1920:

„De nijverheidsraad waardeert ten volle de ethische motieven voor hulpverleening aan Duitschland, maar meent te moeten waarschuwen tegen overdreven verwachtingen ten aanzien van de resultaten van een geïsoleerde Nederlandsche credietverleening aan een zoo groot rijk als Duitschland. De Raad is derhalve van oordeel, dat onze regeering alleen dan op ethische gronden Duitschland op ruime schaal crediet zoude behooren te geven, indien eene werkelijk internationale credietverleening, met ruime medewerking der Vereenigde Staten zoude tot stand komen.”

Dat ons land zich toentertijd illusies maakte, dat andere landen ons voorbeeld zouden volgen, is begrijpelijk en ware deze credietverleening het begin geweest van het plan Vissering van georganiseerd internationaal crediet, dan waren wellicht vele crisistoestanden nu minder scherp.

Dit alles is echter niet geschied en ons land wordt wellicht met het grootste deel van dit crediet belast op een alleszins ongewenscht oogenblik, terwijl de hulp aan Duitschland als een druppel water op een gloeiende plaat valt. Partieele hulp als ons land, alleenstaande, slechts geven kan, is ten blijft een lapmiddel.

Toch is er een lichtpunt. Bedriegen de voortekenen niet, dan wint dank zij veel persoonlijk contact en de macht der werkelijkheid de overtuiging veld, dat krachtdadige hulp moet gegeven worden, wil Duitschland in een zware crisis niet de wereld met zich mede slepen. Twee belangen moeten bij deze hulpverleening vooral gediend worden. Frankrijk, waarvoor het een levensbelang is, onmiddellijk eene belangrijke betaling te verkrijgen en Duitschland, waarvoor het eveneens een levensbelang is, niet met een lapmiddel te worden tevreden gesteld en een belangrijk bedrag van deze leening te kunnen gebruiken voor regeling van het eigen finantiewezen. Zooals een

neutraal bankier, die lang in Londen gewoond heeft, dezer dagen in de „Kölnische Zeitung" schrijft, kan zulk een leening slechts op een behoorlijke basis geplaatst worden, hetzij in dien Duitschland goede zekerheden aanbiedt, hetzij Frankrijk en Engeland onder bepaalde voorwaarden hun borgstelling geven. Voor beide partijen zal wellicht het eerste het verkieselijkste zijn, terwijl er wel een vorm zal gevonden kunnen worden, het beheer van het eventueele onderpand op voor de Deutsche gevoelens minst pijnlijke wijze te doen geschieden. Een groote moeilijkheid is, om te bepalen, hoeveel er noodig is, om de Deutsche financiën op een stabiel en gezonder peil te brengen. De verplichtingen blijven onbekend, al wordt aan de Deutsche regering een adempauze gegeven voor het betalen der schadeloosstelling, behalve wegens de aflossingen op de leening, welke aflossingen bovendien naar de latere termijnen kunnen verschoven worden. Het psychologisch oogenblik voor eene definitieve en praktische regeling schijnt nog niet te zijn gekomen en dat maakt de bepaling van het bedrag, noodig voor eene doeltreffende hulp, wel heel moeilijk. Toch, de tijd heelt en al valt het bedrag niet nauwkeurig te bepalen, is de tijd der adempauze werkelijk lang genoeg, om eene oeconomische versterking te veroorloven, dan kan in die jaren het onderling vertrouwen wederkeeren, zonder hetwelk geen welvaart mogelijk is.

Belofte van een nieuw tijdperk van Hochconjunctuur houdt eene eventueele leening niet in. Duitschland blijft een land, zwaar bij het buitenland in de schuld, welks handelsbalans op het oogenblik meest passief is en met weinig andere bronnen dan haar uitvoer, om haar betalingsbalans in evenwicht te brengen. Reeds nu zijn er verschillende verschijnselen, welke wijzen op eene verflauwing van de Hochconjunctuur. Was bij de Leipziger Messe de vermeerdering der binnenlandsche afzet niet ten koste van de buitenlandsche, wordt er niet onder meer in de meeste Wirtschaftsoverzichten over April op gewezen, dat in de tweede helft van April eene vermindering van opdrachten te vermelden valt? Wijzen de credietbeperkingen der banken niet in dezelfde richting? Wat de overgang naar een stabielere deviezenkoers betekent, bemerkt op het oogenblik Tschecho-Slowakye. De crisis, die zich daar heeft ingezet vanaf het oogenblik (November 1920), dat de Tschechenkroonkoers gestegen is tot haar tegenwoordige stabiliteit (een Züricher notering van ongeveer 10) en die eerst als voorbijgaand werd beschouwd, is latent geworden en alleen Maart j.l. bracht evenveel faillissementen als de eerste 8 maanden van 1920. Van November j.l. tot nu toe stegen de ondersteunde werkeloos van 21.000 op 60.000. Drastische loonsverlagingen zijn onvoldoende geweest om meer afzet te scheppen. Door deze crisis moet Duitschland nog heen en dat kan niet zonder dat de overige wereld daarvan den terugslag ondervindt.

Toch, eene internationale leening is een eerste bewijs van wederkeerend vertrouwen, vertrouwen enerzijds in het vermogen van herstel van Duitschland, anderzijds van Duitschland, dat de lasten en plichten, welke het op zich neemt, niet vergeefs zijn. Indien dat vertrouwen door de laatste maanden wellicht nader gebracht is, dan is reeds een groote stap gedaan.

F. W. L. DE BEAUFORT.

Hamburg, Mei 1922.

MEDEZEGGENSCHAP.

III (slot).

Uitgaande van de reeds ontwikkelde stellingen, zal ik thans trachten, in min of meer concrete lijnen aan te geven, in welken vorm het medezeggenschap der arbeiders in het bedrijfsleven ware te gieten.

Natuurlijk is vooraf nooit aan te geven, hoe in een levend organisme, gelijk het bedrijfsleven is, de verhoudingen zich in alle onderdeelen zullen ontwikkelen, en het is daarom van weinig waarde in details af te dalen.

Ten aanzien van de hoofdpijlers staat het echter anders; en ofschoon één enkele eenheidsvorm voor het geheele bedrijfsleven ook door mij onbestaanbaar wordt geacht, schijnen mij toch wel algemeene regelen mogelijk, die niettemin naar den aard der bedrijfstakken de noodige soepelheid in de toepassing van het medezeggenschap mogelijk maken.

Dat is ook noodig en zal noodig blijven, omdat op dit punt uiteraard een belangrijk verschil bestaat tusschen bedrijfstakken, welke uitsluitend of grotendeels voor de nationale markt werken en bedrijfstakken, welke hoofdzakelijk of geheel op de internationale markt zijn aangewezen.

In de eerstbedoelde bedrijfstakken is het medezeggenschap gemakkelijker en verder door te voeren dan in de laatste.

Voorts zij opgemerkt, dat ik uitsluitend het medezeggenschap in het *particuliere* bedrijfsleven op het oog heb. Ik sluit hierbij dus uitdrukkelijk uit de verhoudingen in de Overheidsbedrijven, benevens alle denkbeelden, die met de socialisatie-problemen in verband staan.

Dit is noodig, omdat het vraagstuk van karakter verandert, naarmate men het medezeggenschap wil toepassen op het particuliere bedrijfsleven, dan wel op de Overheidsdiensten en bedrijven.

Vervolgens wensch ik vooraf nog een tweetal opmerkingen te maken ten aanzien van de voorwaarden, die naar mijne meening in elk geval in acht genomen zullen moeten worden.

Ten eerste meen ik, dat het niet mogelijk is het bedrijfsleven een volledig stelsel van medezeggenschap in één keer op te leggen; óók niet, al zouden daarbij alle beschikbare wetenschap en praktisch vernuft medewerken.

Met andere woorden, zal het naar mijne meening in de bedrijfsverhoudingen moeten ingroeien. Ik herhaal ook hier, dat het verhoudingen geldt tusschen levende menschen, die zich enerzijds moeten aanpassen aan nieuwe denkbeelden en vormen, en anderzijds zullen moeten leeren bevoegdheid en verantwoordelijkheid te dragen, die men zich niet in één slag eigen maakt. Gelijk in alles en overal, zal bij de A begonnen moeten worden, om tot de Z te kunnen komen.

Niettemin is hier op te merken, dat het begin er reeds is, en in méér dan één bedrijfstak niet alleen de A, maar ook de B en de C van het medezeggenschap reeds gepasseerd zijn.

Wel is het thans toegepaste medezeggenschap vaak het resultaat van door heftige arbeidsconflicten en de dreigende mogelijkheid daarvan vastgestelde machtsverhoudingen en dus niet van een wederzijdse rechtserkenning; en heeft daarom niet het karakter, dat naar mijne meening noodig en gewenscht is. Doch ze is er, vooral in den vorm der collectieve arbeidsovereenkomst.

Op de tweede plaats zal bij de toepassing van het medezeggenschap zooveel mogelijk gestreefd moeten worden naar een vorm, waarin de leiding der individueele ondernemingen geen praktische belemmering ondervindt.

Het is toch wel duidelijk, dat een bedrijfsleider bij zeer ingrijpende leidingsdaden, die hij dikwijls onvoorzien en op elk willekeurig oogenblik stellen moet, niet telkens aan overleg kan worden gebonden.

Hij moet inderdaad leiding kunnen geven en moet dat *blijven* doen, omdat daaraan naar mijne meening niet te ontkomen is, zonder groote economische belangen in gevaar te brengen.

Wij bedoelen hier de beslissingen van technischen en commercieelen aard, waarvoor elke bedrijfsleider dagelijks wordt geplaatst.

Dit zegt evenwel niet, dat daarvoor een absoluut onbeperkte vrijheid noodig is. Die wordt thans in de meeste ondernemingen ook niet aan den bedrijfsleider toegekend.

Wel heeft hij thans in den regel de vrijheid, die

wij hierboven ook reeds als onafwijsbaar hebben erkend, doch hij is daarbij dikwijls gebonden door algemeene regelen, in overleg met mede-firmanten of commissarissen vastgesteld.

In denzelfden zin is het ook naar mijne meening wenschelijk en ook wolkomen mogelijk, den bedrijfs-leider te binden aan algemeene regelen, die meer speciaal de arbeidsverhoudingen en de daaraan verbonden bedrijfspolitiek betreffen, en vastgesteld zijn in overleg tusschen de gemachtigden van werkgevers- en werknemers-organisaties. Hieruit blijkt reeds, dat ik het zwaartepunt voor het medezeggenschap niet zou willen leggen in de afzonderlijke ondernemingen, doch meer in het complex van ondernemingen, in den bedrijfstak.

Zonder nu te zeggen, dat het medezeggenschap uit de afzonderlijke ondernemingen geheel geweerd moet worden — een commissie voor overleg en controle kan misschien gewenscht zijn — zou ik toch het werkelijke medezeggenschap; althans zeker in den aanvang, tot algemeene regelen voor den geheelen bedrijfstak, willen beperken.

Om, gelijk ik reeds aangaf, te kunnen ingroeien, schijnt mij deze beperking absoluut noodzakelijk, niet het minst om het medezeggenschap zelf vastheid te geven en een normale ontwikkeling daarvan te bevorderen.

Ik vergeet daarbij niet, dat deze beperking het mogelijk maakt het medezeggenschap van den kant der werknemers te leggen in handen van de meest bevoegden en onbevooroordeelden, waardoor het ingroeien naar mijne meening wordt vergemakkelijkt.

Het ten deze in werkgeverskringen dikwijls aangevoerde argument, dat hierdoor ten deele verpolitiekte arbeidersleiders zeggenschap in het bedrijfsleven zouden krijgen, hetgeen groote schade voor bedrijf en gemeenschap zou brengen, acht ik bijzonder zwak, omdat ook *die* menschen, — zie maar naar hun werk in de politiek zelf — verstandiger worden, naarmate zij meer verantwoordelijkheid te dragen krijgen.

Het gevaar dat men van een deel dier menschen of van allen ducht, is thans, nu zij voor het bedrijfsleven geen verantwoordelijkheid dragen en hunne invloed op de arbeidersmassa evengoed groot is, in elk geval naar mijne meening groter, dan wanneer zij in de verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven meer rechtstreeks betrokken worden.

Het best zou zijn, als het medezeggenschap met medewerking wederzijds, geheel vrijwillig werd ingevoerd. Dat zou de grootste zekerheid geven voor een normale ontwikkeling en zou zoowel de productie- als de gemeenschapsbelangen het beste dienen.

Op deze beste methode heb ik echter weinig hoop, want ik yrees, dat het medezeggenschap dan slechts zal komen als gevolg van steeds scherper en omvangrijker arbeidsconflicten, die de gemeenschapsbelangen, zoowel in zedelijken als in economischen zin, in hooge mate zullen schaden.

Daarom is mijne conclusie, dat de wetgever te hulp zal moeten komen, ook al beschouw ik zijn ingrijpen slechts als hulp, en dus niet van absoluut beslissende betekenis.

Maar de zedelijke invloed en de materiele macht van den wetgever kunnen veel doen. Het staate thans binnen zijn bereik, het medezeggenschap op gang te brengen, met medewerking van werkgevers en arbeiders beiden.

Vooreerst zou dat kunnen door straks verordenende bevoegdheid toe te kennen aan één of meer colleges, gevormd door de organisaties van werkgevers en werknemers, die tot taak hebben de uitvoering der sociale verzekeringswetten.

Het denkbeeld van Dr. Posthuma vond het vorig jaar zóó algemeene instemming, dat ten deze wel op bijna algemeene medeverking te rekenen is.

Voorts zou hetzelfde denkbeeld kunnen dienen voor een aan beide partijen op te dragen verordenende

bevoegdheid, ter uitvoering der Arbeidswet en alles wat daaruit voortvloeit, en aldus de overheidsbemoeiing ook op dit punt over te dragen in handen van de direct-belanghebbenden zelf.

Een en ander matuurlijk — althans voorloopig nog — onder controle der Overheid.

Ik kan me niet indenken, dat dit, als straks meer normale industriële verhoudingen terugkeeren, op eenigszins belangrijken tegenstand zal stuiten; doch geloof integendeel, dat het algemeen en van ganscher harte zal worden aanvaard.

Met deze verbetering in den bestaanden toestand is dan echter het medezeggenschap op een nieuwen beteren weg gekomen; op den wettelijken weg namelijk, die naar mijne meening de eenige kans op slagen biedt, en voor een gezonde ontwikkeling onzer maatschappelijke verhoudingen in hooge mate gewenscht is.

Intusschen zal het noodig zijn, alleen reeds voor de uitvoering der sociale verzekering en vooral van de Arbeidswet, bedrijfsgewijze colleges in het leven te roepen, welke met de verordenende bevoegdheid worden bekleed.

Hoe men die noemen wil is van ondergeschikt belang, ofschoon ik den gangbaren naam van „bedrijfsraad” zou willen kiezen.

Wij komen dan vanzelf tot een wettelijke regeling der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, die naar mijne meening zich moet gronden op, en moet aanpassen aan hetgeen in de maatschappij op eigen initiatief tot ontwikkeling is gekomen, dus op de organisaties van werkgevers en werknemers.

Wat krijgen we dan? Goed bezien een wettelijken grondslag voor samenwerking en zelfbestuur der afzonderlijk georganiseerde sociale groepen, waardoor aan alle samenwerkende groepen een medezeggenschap in het bedrijfsleven wordt toegekend.

Niet, het zij nog eens gezegd, om in elke afzonderlijke onderneming een soort neven-directie in te voeren; doch voor het vaststellen en uitvaardigen van algemeene bedrijfsregelen, binnen de door de wet toe te kennen bevoegdheden.

Want die colleges — bedrijfsraden — zouden dan ook belast moeten worden met het uitvaardigen van verordeningen van verdere strekking, o.m. van al die regelingen, welke thans per collectieve arbeidsovereenkomst plegen vastgesteld te worden.

Een verordeningstaak dus, met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden in den betrokken bedrijfstak.

Natuurlijk zal niet elken bedrijfstak direct eenzelfde geheel van bevoegdheden toegekend kunnen worden en voorts zal ook, zooals ik reeds aangaf, verschil gemaakt moeten worden tusschen nationale en internationale bedrijfstakken; doch het hierin vervatte beginsel van medezeggenschap van alle samenwerkende groepen, kan de maatschappelijke ontwikkeling sturen in banen, waarin de verhoudingen in het bedrijfsleven niet worden bepaald naar de uitkomst van macht en strijd, doch naar die van redelijkheid en recht.

Deze principieele en bewuste correctie in de ontwikkeling der verhoudingen acht ik noodzakelijk, om te voorkomen, dat het terrein der goederenproductie meer en meer ontardt in een kampplaats, waar ten nadeele der geheele volksgemeenschap wordt gestreden om aan machtswenschen te voldoen; om niet te zeggen dat op den duur de in omvang en hevigheid steeds toenemende strijd op den ondergang onzer beschaving moet uitloopen.

Ik herhaal nog eens, dat de invoering van het hier bepleite medezeggenschap met omzichtigheid moet geschieden, en de wettelijke regeling berekend moet zijn op langzame ontwikkeling, en dus op een langzame volgroeiing.

Ik geloof ook dat het de voorkeur zal verdienen de „bedrijfsraden” niet paritetisch samen te stellen, doch daarin tevens het werbruikerselement — door de Overheid te benoemen — op te nemen. Voor den eersten tijd zal zulks althans gewenscht zijn, omdat

dan de Overheid een zekere mate van indirecten invloed behoudt, welke met hare verantwoordelijkheid voor het algemeen belang overeenstemt.

Ik hoor dunk mij reeds vragen, waar een zoo opgezette wettelijke regeling der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ons heen zal voeren en waar (dat op den duur op uit zal loopen? Dat is natuurlijk onmogelijk te voorspellen, alleen is hier naar mijne overtuiging met zekerheid te zeggen, dat een regeling van samenwerking en medezeggenschap der verschillende sociale groepen als door mij in losse trekken werd verdedigd, een beteren waarborg biedt voor een zich aan het algemeen belang aanpassende maatschappelijke ontwikkeling, dan deze laatste over te laten aan het vrije spel van den toenemenden strijd tusschen de beide economische grootmachten, met name kapitaal en arbeid.

Alle tegen het medezeggenschap uit werkeverkringen aangevoerde bezwaren vallen naar mijne meening weg, tegenover de verantwoordelijkheid, welke het huidig geslacht heeft te aanvaarden ten aanzien van deze groote toekomst-problemen, welke niettemin reeds nu een begin van oplossing vragen.

Moge dat algemeen en goed begrepen worden.

Utrecht.

C. J. KUIPER.

DE STATISTIEK VAN DE KOSTEN VAN LEVENSONDERHOUD TE 's-GRAVENHAGE.

Waar het Rijk niet beschikt over een statistiek van kosten van levensonderhoud en de pogingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek aangewend om te komen tot een budget-statistiek mislukten, mag het van te grootere betekenis geacht worden, dat naast de gemeente Amsterdam, thans en reeds meer dan een jaar de gemeente den Haag beschikt over een Statistiek van Kosten van Levensonderhoud.

Dat de publicaties der tot nog toe plaats gehad hebbende berekeningen en de daarvan verkregen resultaten in Indexcijfers waarde en gróóte waarde bezitten, behoeft geen betoog na herinnering aan het bovenstaande, terwijl bovendien de groote belangstelling, welke de bekende Amsterdamsche Statistiek van Kosten van Levensonderhoud van arbeidersgezinnen in ons land en daar buiten geniet, de verwachting doet postvatten, dat de Haagsche als niet minder belangwekkend zal worden beschouwd. Bovendien, het leven in Amsterdam zal niet precies hetzelfde beeld geven als dat in den Haag en het verloop der duurtcijfers zal bij vergelijking verschillen en overeenkomsten opleveren; ook om deze redenen is het bestaan van bovengenoemde Statistiek naast de Amsterdamsche van betekenis.

En waar de duurte en de vraag of de kosten van levensonderhoud al- of niet belangrijk zijn gedaald of gestegen aller bijzondere aandacht en belangstelling hebben, mag iedere dergelijke Statistiek als een aanwinst beschouwd worden.

In de „Economisch-Statistische Berichten” werd van tijd tot tijd bekendheid gegeven aan de Amsterdamsche Statistiek door afdruk van gedeelten der publicaties. Thans bij de verschijning van de vierde vervolgpublishatie van de Haagsche Statistiek mag hare totstandkoming en de resultaten als Indexcijfers besproken worden.

De eerste publicatie — over December 1920 — geeft een uitvoerige beschrijving van de totstandkoming, waaraan het volgende o.m. is ontleend:

Het onderzoek naar de kosten van levensonderhoud werd aangevangen met een 30-tal te 's-Gravenhage woonachtige gezinnen, waarvan voor een 27tal de medewerking werd verkregen van drie van de vier Plaatselijke Vak-Centralen. Overeenkomstig de sterkte van deze drie Centralen werken thans 27 gezinnen mede, terwijl van de drie overige gezinnen de medewerking verkregen werd door de rechtstreeksche bemoeiingen van het Statistisch Bureau; de drie hoofd-richtingen in de vakbeweging zijn vertegenwoordigd;

religieuze en niet-religieuze gezinnen zijn opgenomen.

Van de 30 medewerkende gezinnen werden bij de bewerking een 26tal samengevoegd als „Arbeidersgezinnen”, terwijl de rest — een viertal — werd gepubliceerd als „Ambtenaarsgezinnen”. Alhoewel deze laatste groep een betrekkelijk gering aantal medewerkers heeft, is het niettemin van betekenis deze afzonderlijk te bezien.

Deze Statistieken naast elkaar, geven typische overeenkomsten en kenmerkende verschillen, waarvan straks.

Door de respectieve Vakcentralen werden „vertrouwenpersonen” aangewezen, die de verstrekking der gegevens van de tot hunne Centrale behorende personen controleeren. De verzameling der gegevens — bijhouden van huishoudboekjes, waarin alle uitgaven onder nauwkeurige vermelding, wáaraan besteed, worden aangeteekend — geschiedt over tijdvakken van vier weken. De gezinsuitgaven over zoo'n tijdvak worden teruggebracht tot uitgaven per week, per éénheid. Er is hierbij aangenomen (overeenkomstig reeds elders gevolgde methode), dat de man en de vrouw en de kinderen niet op gelijke wijze deelen in de kosten van een gezin: de man geldt als éénheid, de vrouw als 9/10 daarvan, terwijl de kinderen als gedeelten der éénheid worden aangenomen; de grootte hiervan toenemend naar de opklimming der jaren.

In tegenstelling met de Amsterdamsche Statistiek heeft de Haagsche ook de uitgaven voor belasting opgenomen, daardoor verkrijgend een meer juist beeld van de totale kosten van levensonderhoud. (Voor de maand December 1920 is in rekening gebracht 4/52 van den aanslag en dus niet het werkelijk uitgegeven bedrag).

Zooals bekend, kan men bij de bewerking twee methoden volgen:

1°. Men gaat uit van de bij het onderzoek over een bepaald tijdvak verkregen cijfers en berekent daaruit de kosten van levensonderhoud in ieder volgend tijdvak.

2°. Men neemt telkens de resultaten van het laatste onderzoek en berekent daaruit de kosten van het levensonderhoud in vorige perioden.

Bij de eerste methode gaat men dus uit van de veronderstelling, neemt men aan, dat de levenswijze, zooals bekend uit een zeker tijdvak, geenerlei verandering heeft ondergaan, terwijl men naast deze op de tweede wijze werkend, telkens iedere verschuiving in de onderlinge verhouding van de uitgaven nauwkeurig vastlegt: rekening houdt met eventuele veranderde levenswijze. De toepassing van de laatste werkwijze zal dan waarde hebben, indien werkelijk van een veranderde levenswijze sprake is.

Amsterdam meldde de noodzakelijkheid van een hernieuwd onderzoek en wel voor het tijdvak Maart 1922.

Het Statistisch Bureau van de Gemeente Den Haag volgde tot nog toe alléén de eerste methode, waarbij dan de gegevens over de maand December 1920 (27 November tot 24 December) als basis zijn genomen. Ieder kwartaal, het zij nogmaals herhaald, wordt dus nagegaan, hoe groot de uitgaven per week en per éénheid zouden zijn geweest, indien deze uitgegeven waren aan hetzelfde als in December 1920.

Alvorens tot verdere bespreking der Statistiek over te gaan, moge een algemeen geldend bezwaar, voor zoowel de Amsterdamsche als de Haagsche Statistiek even aangeroerd worden. Beide Statistieken hebben als basis van vergelijking een betrekkelijk kort tijdvak (ongeveer een maand). Al mogen de uitgaven aan voeding meer volledig en dus betrouwbaar als basis zijn, die aan de overige posten geven niet zulk een zuiver beeld. Immers de uitgaven aan zeer belangrijke onderdeelen — b.v. kleeding, huisraad, schoeisel, brandstoffen e.d. — kunnen in twee, als bovenvermelde ter vergelijking aangenomen tijdvakken zeer sterk wisselen, soms geheel uitblijven. Dit bezwaar moge nog iets nader worden toegelicht.

De belangrijke post van uitgaaf, huishuur, heeft (het onderzoek wees dit uit) een regelmatige en onafgebroken stijging vertoond; deze stijging wordt in totaal getempend door de daling in eveneens belangrijke posten van uitgaaf, b.v. kleeding, schoeisel. De toevallige grootte van laatstgenoemde posten en hunne dalingen beïnvloeden op min of meer onzuivere wijze den zuiveren invloed van een constanten post als huishuur, contributies e.d.

Men zal erkennen, een jaaroverzicht ware de zuiverste basis.

Ter verduidelijking van de thans in details tredende beschrijvingen mogen hieronder volgen de resultaten van het onderzoek over December 1920, zowel voor de arbeiders- als voor de ambtenaarsgezinnen; naast elkaar de uitgaven in centen per week en per gezinseenheid en deze uitgedrukt in procenten van „Eetwaren en Dranken” en voor de overige uitgaven in procenten van de totale uitgaven.

Uitgaven.	A (26 Arbeidersgezinnen).		B (4 Ambtenaarsgezinnen).	
	Bedragen (in centen) per gezinseenheid per week uitgegeven.		Bedragen (in centen) per gezinseenheid per week uitgegeven.	
	Absolute	In pCt. van de totale uitgaven voor eetwaren en dranken	Absolute	In pCt. van de totale uitgaven voor eetwaren en dranken
December 1920				
Eetwaren en dranken:				
Brood, beschuit	138 $\frac{1}{2}$	22,-	118 $\frac{1}{3}$	11,8
Koek en gebak	4 $\frac{1}{2}$	0,7	24	2,4
Grutterswaren	20	3,2	14 $\frac{1}{2}$	1,5
Melk	74 $\frac{1}{2}$	11,8	97 $\frac{1}{2}$	9,7
Kaas	17 $\frac{1}{2}$	2,8	41	4,1
Eieren	3 $\frac{1}{2}$	0,5	3 $\frac{1}{3}$	0,4
Vleesch	66	10,5	228 $\frac{1}{2}$	22,8
Vleeschwaren	14 $\frac{1}{2}$	2,4	20 $\frac{1}{2}$	2,-
Visch	4 $\frac{1}{2}$	0,7	24	2,4
Vet en oliën	58 $\frac{1}{2}$	9,3	45	4,5
Boter	6	0,9	72	7,2
Margarine	39	6,2	19 $\frac{1}{2}$	1,9
Suiker	37 $\frac{1}{2}$	6,-	31	3,1
Koffie, thee en cacao ..	28 $\frac{1}{2}$	4,5	19	1,9
Andere kruidenierswar.	6	1,-	39	3,9
Chocolade, koekjes enz.	15 $\frac{1}{2}$	2,5	56 $\frac{1}{2}$	5,6
Aardappelen	53	8,4	42	4,2
Groenten	35	5,6	47 $\frac{1}{2}$	4,7
Fruit	4 $\frac{1}{2}$	0,7	27 $\frac{1}{2}$	2,7
Dranken	2	0,3	31 $\frac{1}{2}$	3,2
Tot. eetwaren en dranken	629	46,2	1002 $\frac{1}{2}$	34,-
Indexcijfers	100		100	
Kleeding	114	8,4	574 $\frac{1}{2}$	19,5
Schoeisel	54	4,-	41 $\frac{1}{2}$	1,4
Huishuur	99	7,3	258	8,8
Belasting	29	2,1	144 $\frac{1}{2}$	4,9
Gas en electriciteit	57 $\frac{1}{2}$	4,2	75	2,5
Petroleum, spiritus enz.	10	0,7	31 $\frac{1}{2}$	1,1
Brandstoffen	96 $\frac{1}{3}$	7,1	152 $\frac{1}{2}$	5,2
Wasch- en strijkgoed ..	2	0,1	27	0,9
Wasch- en poetsartikel.	25 $\frac{1}{2}$	1,9	21	0,7
Huisraad	44	3,2	199	6,7
Verzekering, geneeskundige hulp	34 $\frac{1}{2}$	2,5	68 $\frac{1}{2}$	2,3
Contributies en giften, abonnement., schoolgelden, boeken enz.	62 $\frac{1}{2}$	4,6	62	2,1
Hulp in de huishouding.	2 $\frac{1}{2}$	0,2	99 $\frac{1}{2}$	3,4
Barbier en kapper	3	0,2	4	0,1
Ontspanning, tram en trein	9 $\frac{1}{2}$	0,7	27 $\frac{1}{2}$	0,10
Tabak, sigaren enz.	19	1,4	39 $\frac{1}{2}$	1,3
Diversen	71	5,2	122	4,1
Totaal-generaal	1362 $\frac{1}{2}$	100	2950	100
Indexcijfers	100		100	

De staten A en B doen zien, dat de uitgaven per week en per eenheid voor de arbeiders bedragen f 13,62^s en die voor de ambtenaren f 29,50, beide over December 1920.

Een kenmerkend verschil in beide groepen mag heeten het feit, dat voor de eerste 46,2 pCt. van de totale uitgaven besteed zijn aan eetwaren en dranken, terwijl dit voor de tweede groep bedraagt 34 pCt., of in bedragen respectievelijk f 6,29 en f 10,02 $\frac{1}{2}$. Zonder mederekening van de belasting wordt aan voeding door de Haagsche groepen uitgegeven respectievelijk 47,2 pCt. en 35,7 pCt. van het totaal.

Zien we nu in welke verhouding de uitgaven aan voeding staan tot de totaaluitgaven in de Amsterdamsche Statistiek over Maart 1920 (de basis); in totaal per week per eenheid wordt uitgegeven f 11,27 (zonder belasting) waarvan aan voeding f 5,56 $\frac{1}{2}$ of 49,3 pCt. Hieruit blijken de Haagsche en Amsterdamsche arbeiders aan voeding — in verhouding tot de totale uitgaven — ongeveer hetzelfde uit te geven (de Haagsche 2 pCt. minder), terwijl een sterke afwijking vertoonen de ambtenaren: minder aan voeding en grotere uitgaaf aan overige posten.

Thans de uitgaven aan eetwaren en dranken uit de Haagsche Statistiek nader beschouwend (de onderdeelen zijn uitgedrukt in procenten van de totale uitgaven voor eetwaren en dranken) zien we typische verschillen; we wijzen op brood en beschuit, (A. 22 pCt., B. 11,8 pCt.), vleesch (A. 10,5 pCt., B. 22,8 pCt.), aardappelen (A. 8,4 pCt., B. 4,2 pCt.).

Alhoewel de posten vetten, oliën, boter en margarine in beide staten onderling groote verschillen opleveren, stemmen de totaaluitgaven aan „vetten” tamelijk wel overeen; A. 16,4 pCt. en B. 13,6 pCt.

Bij de overige posten van uitgaaf verdienen vermelding de groote verschillen in de kleeding (A. 8,4 pCt., B. 19,5 pCt.), schoeisel (A. 4 pCt., B. 1,4 pCt.), belasting (A. 2,1 pCt., B. 4,9 pCt.), wasch- en poetsartikelen (A. 1,9 pCt., B. 0,7 pCt.; de arbeiders „doen” de wasch meestal zelf), contributies e.d. (A. 4,6 pCt., B. 2,1 pCt.).

Overeenstemming vertoonen de posten huishuur, verzekering, geneeskundige hulp, ontspanning enz., tabak en sigaren.

De kwartaalsgewijze berekeningen over de tijdvakken Maart, Juni, September, December 1921 en Maart 1922, geven van het verloop der kosten van eetwaren en dranken en van de totale kosten van levensonderhoud voor zooveel betreft de arbeidersgezinnen het in volgend staatje samengevat resultaat in indexcijfers, terwijl ter vergelijking zijn toegevoegd de (door mij) berekende indexcijfers van voeding uit de Amsterdamsche Statistiek, alsmede de indexcijfers voor de totale kosten van levensonderhoud.

(Bij deze berekening is voor Amsterdam het cijfer over December 1920 gesteld gelijk 100, zoowel voor de voeding als voor de totale kosten, terwijl de Haagsche indexcijfers voor de totale kosten berekend zijn met weglating van de uitgaaf aan belastingen, welke Amsterdam niet heeft opgenomen).

Uit de volgende indexcijfers, zoowel voor de groep Voeding, als voor de totale kosten komen geheel overeenkomstige bewegingen, stijgingen en dalingen, tot uiting. Het hoogste punt in beide statistieken valt in September 1920, terwijl voor de volgende tijdvakken de dalingen of rijzingen bijna geheel samengaan.

We merken op bij de Voeding:

Over September 1920 wordt het indexcijfer voor Amsterdam 100,8 — het hoogtepunt —; voor den Haag neerkomend op 102,2, van welk tijdstip voor beide steden de daling inzette, zoodat het indexcijfer voor den Haag op 95,6, voor Amsterdam op 83,8 per December 1921 kwam.

Het tempo der dalende beweging is voor beide statistieken en voor elk wederom voor ieder tijdvak zeer ongelijk. Maart 1921 geeft voor den Haag 97,5, voor Amsterdam 94,8, waarna voor beide plaatsen het

Maanden.	Indexcijfers.			
	Eetwaren en ¹⁾ Dranken (Voeding).		Totale kosten van levensonderhoud.	
	Den Haag.	Amster- dam.	Den Haag.	Amster- dam.
1920				
Januari.....	98,6	—	99,4	—
Maart	—	90,5	—	96,4
Juni	—	93,6	—	98,7
September.....	102,2	100,8	102,4	102,9
December	100,-	100,-	100,-	100,-
1921				
Maart	97,5	94,8	95,2	94,7
Juni	101,6	95,6	95,2	93,8
September.....	98,6	88,3	94,3	89,8
December	95,6	83,8	92,7	85,9
1922				
Maart	98,6	84,6	93,1	86,6

duurtecijfer zich in stijgende lijn beweegt, voor den Haag zelfs komend boven het peil van December 1920, nl. 101,6, voor Amsterdam 95,6 (Juni 1921). Het volgende tijdvak vertoont een scherpe reactie, waarvan de daling tot in December 1921 aanhield; voor den Haag trad in Maart 1922 wederom een stijging in, zelfs van drie punten, evenals voor Amsterdam en zoowel voor Voeding als voor de totale kosten van levensonderhoud. Hiermede hebben zich de tot nog toe in beide statistieken overeenkomstige bewegingen, stijgingen en dalingen, tot Maart 1922 voortgezet.

De opmerkelijk groote stijging van Eetwaren en Dranken voor den Haag komt bijna geheel voor rekening — zooals reeds gereleveerd — van de duurte der groenten, welke in Amsterdam niet zoo sterk in prijs zijn gestegen.

De indexcijfers voor de totale kosten van levensonderhoud geven aanleiding tot ongeveer dezelfde opmerking: overeenkomstige bewegingen. September 1920 het hoogtepunt, waarna afbrokkeling tot Juni 1921, over welk laatste tijdvak de Haagsche cijfers geenlei verandering vertoonden en de Amsterdamsche slechts geringe daling gaven. De bewegingen in de staten voor Amsterdam namen grooter verhoudingen aan, in totaal uitmakend (December 1920 = 100) een daling van 14,1 pCt., waantegenover den Haag een vermindering geeft van 7,3 pCt., beide per December 1921. Per Maart 1922 werd het Haagsche Indexcijfer 93,1, een kleine stijging gevend, t.o.v. het voorafgaand tijdvak en zooals we zagen vertoont ook de Amsterdamsche Statistiek een rijzing.

De twee volgende vragen mogen thans in kort bestek beantwoording vinden:

1o. Welke posten van uitgaaf hebben de dalende beweging der kosten van levensonderhoud teweeggebracht en welke vertoont daarentegen stijging?

2o. Is in de bewegingen der onderdeelen in de Haagsche en Amsterdamsche Statistiek overeenkomst te vinden?

(Ter vergemakkelijking worden alleen besproken de Haagsche arbeidersgezinnen naast de Amsterdamsche).

Men houde voorzover noodig bij de volgende opmerkingen in het oog, dat voor ieder artikel en groep van artikelen de prijs per December 1920 wederom gesteld is gelijk 100, vanaf welk tijdstip ook de beide cijfers vergeleken worden tot December 1921, terwijl voor de berekende percentages der Amsterdamsche Statistiek gewerkt moest worden met de afgeronde, gepubliceerde cijfers.

Een overeenkomstige beweging vertoonde:

1. brood en beschuit, voor den Haag neerkomend

¹⁾ Bij deze cijfers is geen rekening gehouden met het feit, dat in de Amsterdamsche Statistiek onder Voeding niet worden gerekend „Dranken”, die voorkomen bij de overige uitgaven; (de uitgave hiervoor is echter gering en heeft op het verloop geenlei invloed.

op 34 pCt., bij Amsterdam een steeds doorzettende daling, wordend 33 pCt.

2. Melk voor beide statistieken. Na in September 1921 gestegen te zijn, trad het volgend kwartaal een daling in, in totaal voor den Haag gevend een vermindering van 9 pCt., voor Amsterdam een daling van 16,6 pCt.

3. Voor den Haag de groepen vet en oliën, boter en margarine samenvattend, evenals in Amsterdam dus vormend „Vetten”, zien wij een bijna geheel gelijk resultaat, nl. een daling van pl.m. 20 pCt.

4. We noemen tenslotte nog als medewerkend tot het verlaagde indexcijfer de daling van suiker — in den Haag 23,1 pCt., in Amsterdam 27 pCt.

Een remmenden invloed op de daling hebben uitgeoefend in den Haag in buitengewoon sterke mate, groenten, nl. een verhooging van 226,9 pCt., in Amsterdam daarentegen 40,7 pCt. (per December 1921); in den Haag was voor dit artikel per kwartaal de duurte scherp oplopend, nl. over 1921 gevend de volgende cijfers: Maart 1921 55 pCt., Juni 86 pCt., September 135,8 pCt., December 226,9 pCt. en voor Maart 1922 worden 318,9 pCt. Voor den Haag mag in verband met dit cijfer de vraag gesteld worden, of inderdaad het verbruik hetzelfde is, immers, indien het verbruik hetzelfde is gebleven, wordt de uitgaaf ruim 4 X zoo groot als in December 1920. En indien het minder is geworden over het tijdvak Maart 1922, kan wederom een ruimer gebruik verwacht worden, wanneer in het volgend kwartaal de groenten beter verkrijgbaar zullen zijn. In Amsterdam vertoonde dit artikel een onderbroken stijging. Voorts hebben o.a. invloed uitgeoefend aardappelen, fruit en visch.

Bij de overige posten van uitgaaf vallen door een overeenkomstige beweging in beide statistieken op: kleding (voor beide meer dan 30 pCt.); verlichtingsartikelen (gas, electriciteit, petroleum, etc.); brandstoffen.

De invloed van deze dalingen wordt getemperd door opmerkelijke overeenkomst in de stijgingen van den post huishuur voor beide per December 1921 neerkomend op 14 pCt., terwijl het Haagsche cijfer per Maart 1922 zelfs wordt 16 pCt. Voorts vertoont nog overeenkomst, contributies, periodieken, enz.

Door het bovenstaande is in groote trekken op het belangrijkste uit de Haagsche Statistiek van Kosten van Levensonderhoud — in het bijzonder der arbeidersgezinnen — en op de wijze van hare totstandkoming de aandacht gevestigd. Door naast de Haagsche de Amsterdamsche en hare cijfers te vermelden, werd het overeenkomstige in de beweging der indexcijfers en hare samenstellende onderdeelen naar voren gebracht, om daardoor in nog sterkere mate de waarde van beide statistieken aan te toonen.

J. RENSEN.

's Gravenhage, Mei 1922.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

Sir Henry Strakosch over de internationale leening aan Duitschland; de regeeringsgarantie voor werken ter vermindering der werkloosheid; het embargo op Canadeesch vee; de wisselende leiding der British Dyestuffs Corporation; het conflict in de machinenvijverheid.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 26 Mei 1922:

This has been a week of small events, for the great debate on the Genoa Conference turned out a disappointing affair, at least from the economist's standpoint. The Premier, by stating that Reparations would be discussed next week, took out of the discussion much of the economic interest it might have had. His warning of the danger of the re-militarisation of Europe was excellent, but it requires an optimistic temperament to view Genoa as an alle-

viative factor. So far as international affairs are concerned, the week has been the lull before the storm. The hope of the City is that the International Committee of Bankers will find a way out, but the chances of a loan are already subject of doubting. Sir Henry Strakosch has poured cold water over it in the „Times” by suggesting that the amounts to be raised in each country should not exceed the sums which that country should expect to receive from the loan. This will of course kill the whole proposal, for it involves the French only getting the small amount which its citizens are likely to subscribe, whereas the whole object of the loan is to relieve France's immediate financial position. And besides, it would make it impossible to raise any part of the loan in neutral countries, where the bulk of the cash will have to be got, if it is to be had at all. Sir Henry's reasons are fortunately not very sound. He is afraid that the surplus available above what is required by the Empire borrowings is only £50 millions. If more than this is subscribed by this country, the only effect will be to raise the international value of francs and to lower that of the pound sterling, and internal prices would rise in proportion, so that a new period of dislocation would follow. Even so, the position might not be worse than would follow from a renewed crisis in Europe, but the whole theoretical basis of the argument is unsound. If the money is not there, it cannot be subscribed, and there is an end to the matter. If the sums are there, and are subscribed, they may diminish the funds available for investment elsewhere, but this is only to be expected from any loan of a large size. The temporary rise in the value of money which will result from the loan, assuming that it is successful, will stimulate fresh saving; and in any case, it yet remains to be seen whether the folly of Governments will not overcome their anxiety to get cash. In these days, it is impossible to postulate the slightest foresight to politicians.

The Press has this week been much excited by concessions. First, comes the „stunt” over what are now called the Rutenberg concessions in Palestine. It appears that the High Commissioner, has been giving certain water-power concessions to a Mr. Rutenberg, a Russian-Jewish engineer, formerly connected with the Kerensky party, a useful discovery, since it enables the baser sort to attribute the title of revolutionary to him. Mr. Rutenberg's crime is that on inviting tenders for the supply for equipment, he found that the German tenders were, in some case so much lower than the British, that he gave them the orders, though in other cases the orders went to British firms, in spite of the fact that their prices were rather higher. This obviously sound policy is now the cause of all the pother. „We did not take Palestine on commercial principles” appears to be the attitude of a certain section of the Press, therefore orders ought to go to British firms, for otherwise—why spend money on the country at all? If the principle is once set up that the Mandatory Power is to have the sole right of supplying capital goods to the Mandated area, whatever the level of prices, the benefit of the mandatory principle is lost. There is no reason to suppose that the Government, willing as it mostly is to listen to the pleas of the protectionists, will consent to accept *this* idea, at any rate.

In a second case, it is the Advisory Committee set up for the investigation of the claims for Government guarantees of capital and interest under the scheme for furthering employment, up to a total limit of £25 millions, which has come under the fire of the financial press. A scheme for developing hydro-electric power in the Scottish mountains has been before Parliament, and brought to the notice of the Select Committee which was considering its claims

to a private Act a letter from the Advisory Committee, in which the Committee, after stating its anxiety to further schemes of the kind, agreed to guarantee a debenture issue equal to the paid-up share capital. The bill promoted by the proposed company has some unusual features, one being a clause allowing the company to pay up to 8 per cent interest out of capital for a period of ten years, the payment of interest during this period being chargeable to capital account. In the opinion of some authorities, the scheme is a very speculative one.

The question has consequently arisen as to whether it is really desirable for the Government to allow national money to be devoted to schemes which on technical and financial grounds appear highly questionable. The attitude taken up by the Government is that all these matters have been referred to a select committee of experts, and as the prospectus must also be submitted to this expert committee, there is no danger that the ordinary investor will be misled.

The Canadian Cattle Embargo still commands a good deal of attention. It will be remembered that a Royal Commission recently recommended the abolition of this embargo, and that a more or less definite pledge was given during the war that it should be removed. The present Government is however divided on the issue, and the decision will be left to the House of Commons to be decided. The present Minister of Agriculture has expressly stated his opposition to the raising of the embargo, and it is by no means certain how the vote of the House will go.

An incident of some importance is the resignation of Dr. Levinstein from the Board of the British Dyestuffs Corporation. This company has recently been suffering from what is almost an epidemic of resignations. The reason given in this case is that the technical direction of the company is inadequate to secure that the industry will really be in position to compete successfully with the Swiss and the Germans. The Government has still failed to arrive at a decision on disputed points in relation to the Safeguarding of Industries Act. It is known that the last time this question came up before the Cabinet, the two sides in the Cabinet were equally represented.

On the Engineering dispute there is nothing new to be said. The two sides are still at daggers drawn, and it would appear that nothing but absolute exhaustion will enable the matter to be decided. The effect of the long drawn out fight is seen in the employment returns, which show no great signs of reviving trade. Altogether, the present position is highly discreditable to both sides. But there is really no sign that it will soon come to an end.

AANTEKENINGEN.

De Belgische Staatsfinanciën. — De hooge druk der belastingen hier te lande doet als vanzelf de vraag rijzen, hoe het daarmee in andere landen van den omvang als het onze gesteld is. En dan valt, men denke aan den uittocht van een aantal vermogende landgenooten, de vergelijking blijkbaar ten ongunste van Nederland uit. De oorzaken van het verschil zijn tot dusverre nog niet opgespoord en bij gebrek aan een systematische vergelijkende studie moet men zich tevreden stellen met verspreide mededeelingen, die men van tijd tot tijd tegenkomt.

Over de wijze, waarop België in de laatste jaren gefinancierd heeft, bevat een recent nummer van het Board of Trade Journal eenige beschouwingen.

Het land, welks staatsschuld vóór den oorlog 4.500 miljoen frs. bedroeg, zag zich na den wapenstilstand voor de noodzakelijkheid gesteld:

1. De bevolking te kleeden en te woeden en de werkloozen te ondersteunen gedurende het herstel van de industrie.

2. Achterstallige salarissen en schulden te betalen en zoowel de burgerlijke als militaire diensten te herstellen bij zeer gestegen kosten van levensonderhoud.

3. De Belgische requisities uit het begin van den oorlog af te wikkelen en bovenal de maandelijksche heffingen, welke Duitschland gedurende de bezetting deed plaats vinden, terug te betalen.

4. Te zorgen voor schadeloosstelling en pensionering van soldaten en andere door den oorlog getroffen.

5. De openbare gebouwen te herstellen en de openbare diensten weer op gang te brengen.

6. De in het land gebleven marken in te trekken.

7. De leeningen door de geallieerden gedurende den oorlog aan de regering verstrekt, terug te betalen.

8. De schadeloosstellingen, van Duitschland te vorderen, voor te schieten.

Met deze taak is men flink opgeschoten, zij het ten koste van zeer groote financieele offers. De begroting over 1919 vertoonde een deficit van bijna 6000 millioen francs, waarvan ongeveer 2500 door Duitschland krachtens het vredesverdrag voor Mei 1921 terug te betalen. De nationale schuld bedroeg ongeveer 15.000 millioen frs., een vermeerdering bij vóór den oorlog dus van ongeveer 10.500 millioen. Een aanzienlijk deel hiervan is terugvonderbaar van Duitschland krachtens het vredesverdrag. Over de kans, dat de terugbetaling zal geschieden, laat het Journal zich niet uit.

Ten einde de gestegen uitgaven te dekken werd besloten belastingen in te voeren op oorlogswinsten, op erfenissen in de rechte lijn en op vermaken, terwijl de tarieven van spoorwegen, post en telegraaf werden verhoogd. De meest belangrijke verandering bracht evenwel de in October gevallen beslissing, een progressieve inkomstenbelasting, op Engelsche leest geschoeid, in te voeren, die eventueel een aantal andere belastingen zou kunnen vervangen, zooals grondbelasting, belasting van de huurwaarde van huizen, van vensters, octrooien, salarissen en waarmee een aanvullende belasting van het totale inkomen van den belastingbetaler gepaard ging.

Begin 1920 bedroeg de Staatsschuld ongeveer 22.650 millioen francs en de begroting vertoonde voor gewone en buitengewone uitgaven te zamen een deficit van ongeveer 5200 millioen frs., waarvan meer dan 4500 millioen buitengewone uitgaven terugvonderbaar van Duitschland. Men wist de cijfers van het budget zelfs zoo te herschikken, dat het scheen, alsof de gewone begroting in evenwicht zou zijn, indien men het Post- en Telegraafbedrijf buiten rekening liet, doch de belastingopbrengst bleek overschat te zijn, wegens de voortdurende moeilijkheid, de nieuwe inkomstenbelasting in te voeren. Terwijl de opbrengst der directe belastingen nauwelijks de helft van de raming bedroeg, werd deze overtroffen door de ontvangsten uit verhoogde invoerrechten, belasting op gemakkelijheden en andere bronnen van inkomsten. De totale ontvangsten bedroegen meer dan 1000 millioen francs.

De Belgische regering had succes met haar pogingen, leeningen in de Vereenigde Staten te plaatsen, doch was minder gelukkig met haar voorstellen voor binnenlandsche leeningen, noch kon zij erin slagen, de papircirculatie met een bedrag van betekenis te verminderen en het land te bevrijden van den last der zes milliard mark, die zij uit de circulatie had moeten nemen na den wapenstilstand. Deze omstandigheden, waarbij kwam een voortdurende daling van de waarde van den franc, die den dienst der vreemde leeningen zeer verzwaarde en de kosten van te importeerden levensmiddelen en materiaal voor het herstel geweldig deed stijgen, maakten den toestand aan het einde van 1920 zeer moeilijk, waarbij ten overvloede nog kwam de onmogelijkheid, ook maar eenige schadevergoeding in contanten van Duitschland los te krijgen. Aan het einde van 1920 bedroeg de Staatsschuld ongeveer 30.000 millioen francs, een stijging met ongeveer 25.000 millioen boven het bedrag der schuld vóór den oorlog.

Het jaar 1921 heeft gelukkig een krachtige poging

gezien ter verbetering van den financieelen toestand van het land, ofschoon nog drie hinderpalen voor een volledig financieel herstel overwonnen moeten worden, nl. het in gebreke blijven van Duitschland, de depreciatie en fluctuatie van den franc en de weigerachtigheid der bevolking om den vollen belastingdruk te dragen.

Het „Journal” resumeert ten slotte den huidige toestand als volgt:

1. Sterke aanzwelling van de gewone uitgaven, min of meer gecompenseerd door toenemende en mog voor toename vatbare opbrengst, zoowel van de directe als van de indirecte belastingen, die hoewel enorm, vergeleken bij vóór-oorlogse cijfers, gering is, vergeleken met die van andere landen. (De Belgische belasting wordt geschat op ongeveer 250 frs. per hoofd der bevolking, vergeleken met 510 francs in Frankrijk en 1100 francs in Engeland).

2. Een groote Staatsschuld, waartegenover activa staan, die niet alleen met de schuld in nominale waarde toenemen, wegens de daling van de waarde van het geld, doch die dagelijks een grootere intrinsieke waarde krijgen.

3. Een fiduciaire circulatie, die slechts een betrekkelijk geringe inflatoische tendenz vertoont en die bijna geheel het resultaat is van onvermijdelijke omstandigheden, voortvloeiende uit den oorlog.

4. Een welvarend en goed georganiseerd bankwezen en groote tegoeden bij de openbare spaarkassen, een bloeiende markt voor industriele beleggingswaarden en regeeringsobligaties.

Zooals men ziet is het Journal niet pessimistisch.

Kleinhandelsprijzen. De verhoudingscijfers van verbruikersartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende:

Artikelen	1913	1917	1918	1919	1920	1921	Febr. 1922	Maart 1922
Boonen (bruine)	154	136	111	146	236	221	268	289
„ (witte)	166	338	221	138	331	248	297	303
Erwt (capuc.)	150	236	211	217	208	228	239	244
„ (grauwe)	125	220	191	209	248	250	218	225
„ (groene)	157	140	103	130	190	183	207	203
Gort	113	135	123	197	216	210	181	174
„ (boekweit)	104	292	312	292	367	296	229	229
„ (haver) ..	103	147	120	120	200	197	140	140
Kaas (Leids.)	140	221	207	253	286	279	259	254
„ (Gouds.)	124	126	177	195	221	246	261	261
Koffie.....	94	118	174	169	154	128	124	124
Margarine....	127	122	136	148	161	141	129	128
Meel (roggebl.)	85	144	130	130	231	156	—	—
„ (tarwebl.)	124	212	224	259	353	229	165	171
„ (boekw.)	105	324	362	314	352	295	219	219
Olie (boter) ..	94	235	409	381	271	174	165	165
„ (patent) ..	135	293	351	446	446	280	268	268
„ (raap)....	136	329	540	519	395	227	221	221
Rijst	116	125	122	169	328	184	147	144
Soda	83	267	417	283	417	183	150	150
Stijfsel	103	320	680	577	343	210	153	153
Stroop	100	179	193	200	207	189	168	164
Suiker (baaterd)	89	116	120	147	218	158	124	124
„ (melis) ..	85	103	103	121	175	125	98	98
Thee	112	127	119	139	137	123	122	124
Vermicelli	121	272	266	300	338	290	228	228
Zeep (w. Brist.)	100	160	183	191	153	147	117	117
„ (zachte) ..	87	121	117	275	321	142	142	150
Zout	80	110	190	160	160	130	130	120
Gemiddelde verhoudingscijfers.	114	195	228	239	264	202	185	185

Bij beschouwing van deze cijfers neme men in aanmerking, dat het voorkomt, dat een artikel tijdelijk door een of meer der 6 coöperaties niet werd verkocht, wat van invloed kan zijn op den loop der verhoudingscijfers.

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

De Maandstaat der Curaçaosche Bank.
— In dit nummer (pag. 494) treft men aan een overzicht van de voornaamste posten, voorkomende op den

maandstaat der Curaçaosche Bank, welk overzicht in den vervolge eens per maand zal worden opgenomen.

Als toelichting bij de „Diverse rekeningen” in het actief zij vermeld, dat hieronder o.m. voorkomen hypotheeken u.g. en saldi bij correspondenten in Nederland en de Vereenigde Staten. „Diverse rekeningen” in het passief omvat o.m. getrokken wissels en geconsigneerde gelden.

Wat de dekkingsregeling betreft, sinds 26 April 1909 moet een vijfde van het bedrag aan bankbiljetten gedekt zijn door bij de Directie der Bank te Willemstad berustende munt of muntmateriaal.

ONTVANGEN:

C. D. van Vliet. De gevolgen der Huuraanzeggingswet. Overdruk uit het Jaarboekje van de Vereeniging van Directeuren van Hypotheekbanken, Achtste jaargang. Amsterdam 1922.

In dit zeer belangwekkende artikel betoogt de schrijver, dat de invoering en werking van de huurcommissiewet en van de huuropzettingswet ten gevolge hebben gehad, dat de verkoop der vaste goederen in de jaren 1917—1920 een belangrijke uitbreiding heeft gekregen, doch bovenal, dat het prijsniveau der huizen een abnormale hoogte heeft bereikt. De invoering der huuraanzeggingswet heeft het beeld der vaste-goederen-markt evenwel geheel veranderd. Zij nam de koopers uit de markt en de prijzen werden volgens schr. van abnormaal hoog, abnormaal laag. Wegens de over het doel der wet heenschietende gevolgen hiervan voor hen, die moodgedwongen een duur huis kochten, voor de hypotheekbanken bij executie van vast goed en in de voorname plaats voor den aanbouw van nieuwe huizen meent de schrijver, dat het tijdstip voor intrekking der „Huurwetten” thans gekomen is.

Nederlandsche Almanak van Levensverzekering 1922. Uitgave der Vereenigde Drukkerijen te Amsterdam.

Bijna tweehonderd pagina's telt deze jaargang minder dan zijn voorganger. Voeg daarbij een uitvoering op prettig, dan papier en men kan zich voorstellen, hoe het drijvende boekje van vorige jaren tot een handige zakagenda is gereduceerd. Zal hierdoor het gebruik ervan bevorderd worden, in dezelfde richting zal werken de hergroepering en uitbreiding der gegevens betreffende de maatschappijen. Werden vroeger personeele en financiële gegevens naast en door elkaar vermeld, thans zijn deze gescheiden en werden de cijfers in staatvorm overzichtelijk gerangschikt, waarmede een belangrijke vermeerdering van het verstrekte cijfermateriaal gepaard ging.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Koloniale Studiën. — Weltevreden, Febr. 1922.

Th. Lighthart, De invloed der malaise op den handel in inlandsche producten; *H. W. J. Priems,* Evenredige vertegenwoordiging voor Indië; *J. P. Koster,* Javaansche emigratie naar de Buitengewesten; *Mr. H. Idema,* De Ambon-raad; *Mr. F. M. Baron van Asbeck,* Het permanente hof van internationale justitie ingewijd; *W. J. Beck,* Mapaloes.

De Indische Gids. — Amsterdam, Mei 1922.
C. W. Janssen, Indonesië en de Westerling; *W. H. van der Haas,* Het Indisch arbeidsvraagstuk; *S. Kalff,* De koning der oudgasten.

De West-Indische Gids. — 's Gravenhage, April 1922.

C. H. Kessler, Twee rooftochten met tragischen afloop; *G. J. Staal,* Het voorspel der installatie van den posthouder bij de Aucaners; *Dr. B. de Gaay Fortman,* Nog een staatsrechtelijke kwestie; *B. J. Kluvers,* Een wegtracé door het moeras naar Coronie; *W. D. H. Baron van Asbeck,* Negers en onderwijs in de Vereenigde Staten van Amerika.

Idem. — 's Gravenhage, Mei 1922.

J. W. Gonggrijp, Over het Orinoco-gebied; *Jhr. L. C. van Panhuys,* Denkbeelden en plannen mopens een kustspoorweg in Suriname; *W. D. H. Baron van Asbeck,* E. B. en V. B. in onze koloniën; *G. J. Staal,*

Boschneger-herinneringen; Overeenkomst met de Aucaner Boschnegers, met naschrift van *G. J. Staal;* *Mr. R. Bijlsma,* Aanwijzingen voor plantage-onderneming in Suriname 1735 (volgens de memorie van Vrouwe M. M. van Gelre, weduwe Boxel). Met naschrift; *P. A. Euwens O.P.,* Lijst van bladen, uitgegeven in Curaçao; *Koloniale paedagogie* een eeuw geleden.

Quarterly Journal of Economics. — Cambridge, Mass., U. S. A., Mei 1922.

J. W. Angell, International trade under inconvertible paper; *L. Kotany,* A theory of profit and interest; *F. H. Knight,* Ethics and the economic interpretation; *J. H. Williams,* German foreign trade and the reparation payments.

Weltwirtschaft. — Berlijn, Maart 1922.

Dr. Roscher, Der Schnellnachrichtenverkehr in der Weltwirtschaft; *Fechter,* Taylorsystem und Weltwirtschaft.

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft. — Tübingen, 1921, Heft IV.

H. F. Crohn-Wolfgang, Der englische Ueberseeskaufmann im Zeitalter der Entdeckungen; *K. Bücher,* Spezialisierung, Normalisierung, Typisierung; *F. Schneider,* Zur Geschichte der berufsständischen Selbstverwaltung in Deutschland; *P. Weigel,* Indexziffern im Inland und im Ausland; *G. Hermes,* Ein preussischer Beamtenhaushalt 1859—1890.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Maart 1922.

Prof. G. Briefs, Zur Kritik sozialer Grundprinzipien; *Prof. W. Caspari,* Das Alter des palästinischen Kolonats; *Dr. Th. Buddeberg,* Das soziologische Problem der Sozialdemokratie; *E. Schuster,* Untersuchungen zur Frage nach der Möglichkeit einer theoretischen Wirtschaftswissenschaft; *Dr. W. Cohn†,* Wirtschaftslehre oder Sozialwissenschaft? Zugleich ein Versuch zur Systematik der Wirtschaftswissenschaften; *Dr. Fr. X. Weiss,* Eine Residualtheorie des Kapitalzinses.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 April 1922.

Yves-Guyot, Le pétrole; *W. M. J. Williams,* La perspective des finances nationales britanniques; *J. Velay,* Considérations nouvelles sur les pensions de guerre; *Brisson-Martin,* La loi de huit heures dans les chemins de fer et la marine; *J. B. Legros,* Chronique de l'inflation; *G. de Nouviom,* Les comptes des chemins de fer de l'Etat en 1920; *B. L. L. E.,* La lique du libre-échange (avril 1922).

Die Bank. — Berlijn, Maart 1922.

A. Lansburgh, Die Opfer der Inflation; *Dr. Fr. Köhler,* Der Wert des Aktienbezugsrechts.

Idem. — April 1922.

A. Lansburgh, Das grosse Problem; *B. Herrmann,* Das Ende der Assignatenwirtschaft.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 April 1922.

Dr. Helfferich, Die Autonomie der Reichsbank; *Dr. Stübber,* Ungesunde Erscheinungen im öffentlichen Bankwesen III; *Polster,* Weiteres zur Frage der Eintragung mehrerer Höchstbetragshypotheeken auf demselben Grundbuchblatte und auf mehreren Grundbuchblättern; *Dr. Koepfel,* Stempelrechtliche Fragen.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, April 1922.

K. Lindner, Maatschappelijk beheer van de sociale verzekering; *Mr. Dr. A. A. van Rhijn,* Bindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten; *J. C. van Dam,* Van werklozenverzekering en werklozensteun; *G. P. van Trooyen,* Decentralisatie van den geneeskundigen dienst der Rijksverzekeringsbank; *D. Broca,* De organisatie van den ambtelijk-geneeskundigen dienst der sociale verzekeringen; *Dr. P. H. van Eden,* De administratiekosten der Rijksverzekeringsbank en bezuiniging.

MAANDCIJFERS.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND APRIL 1922

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	11.210.700	7.312.442	40.363.179	24.341.553	—	—	29.152.479	17.029.111
II Plantaard. voortbrengselen	274.780.474	44.201.267	76.035.479	10.828.896	198.744.995	33.372.371	—	—
III Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	874.248.222	29.183.551	214.556.268	8.723.756	659.691.954	20.459.795	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	28.248.424	5.115.392	12.148.629	2.523.610	16.099.795	2.591.782	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	21.113.252	3.839.024	6.018.020	2.639.805	15.095.232	1.199.219	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. ..	48.604.763	6.306.991	26.076.542	9.231.628	22.528.221	—	—	2.924.637
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v.a.s.	79.006.098	6.880.232	4.574.963	675.258	74.431.135	6.204.974	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.019.130	3.971.667	1.498.287	1.850.474	520.843	2.121.193	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	8.023.763	24.974.266	4.101.801	10.850.174	3.921.962	14.124.092	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	62.093.191	2.066.278	4.569.084	527.647	57.524.107	1.538.631	—	—
XI Glas	3.379.824	1.038.812	2.030.588	472.172	1.349.236	566.640	—	—
XII Papier	7.144.070	2.409.491	18.398.990	2.746.851	—	—	11.254.920	337.360
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	26.381.835	12.051.961	25.718.556	9.963.776	663.279	2.088.185	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	5.807.416	3.976.313	1.582.055	2.443.754	4.225.361	1.532.559	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	18.532.625	14.484.935	5.508.610	5.336.007	13.024.015	9.148.928	—	—
Totaal	1.470.593.787	167.812.622	443.181.051	93.155.361	1.027.412.736	74.657.261	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	4.145	360.920	7.220	425.520	—	—	3.075	64.600

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1919	1920	1921	1922	1919	1920	1921	1922
Januari	75.073.388	256.207.615	214.136.278	152.495.668	41.321.453	135.932.785	115.835.310	86.106.447
Februari	106.229.028	233.591.043	170.369.270	152.353.594	44.543.205	113.309.645	120.956.498	84.204.248
Maart	148.758.852	187.916.138	213.830.220	180.328.763	52.660.723	68.210.466	107.204.662	112.879.875
April	189.565.086	203.592.812	195.772.602	167.451.702	50.827.142	99.448.337	108.819.697	92.729.841
Mei	257.009.336	298.514.162	168.114.951	—	96.168.708	170.393.137	93.818.710	—
Juni	258.183.821	345.402.373	188.559.719	—	126.270.353	179.478.445	120.815.908	—
Juli	274.264.390	314.861.366	170.674.007	—	133.623.129	177.114.162	105.420.129	—
Augustus	313.403.619	267.956.122	186.640.179	—	163.771.619	130.018.883	142.544.083	—
September	298.107.886	317.368.670	197.271.439	—	162.131.110	165.965.569	135.749.765	—
October	319.833.079	337.338.332	179.043.171	—	214.577.467	148.140.438	114.694.641	—
November	296.351.809	270.811.334	175.806.364	—	171.171.804	156.557.011	106.623.879	—
December	288.958.920	298.867.123	180.000.903	—	154.241.692	156.922.833	97.115.318	—
Totaal	2.825.739.214	3.332.427.090	2.240.219.103	652.629.727	1.411.308.405	1.701.491.711	1.369.598.600	375.920.411

*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	April 1922		April 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	46.502	f 1.653.301.000	40.262	f 1.891.546.000
waarvan door de H-bank plaatselijk...	25.203	„ 1.342.691.000	19.107	„ 1.571.941.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.043	„ 8.132.000	1.470	„ 9.365.000

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. 1)

(In tonnen van 1000 K.G.)

(Gegevens verstrekt door het „Centr. Bur. voor de Statistiek“).

Naam van de Mijn	Maart		April	
	1922	1921	1922	1921
Staatmijnen.				
Wilhelmina.....	50.775	40.082	45.087	37.411
Emma	80.831	68.043	70.748	62.818
Hendrik	44.798	32.370	40.174	31.063
Totaal	176.404	140.495	156.009	131.292
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn..	46.150	36.053	49.344	35.806
Mijn Laura en Vereeniging	42.359	38.560	36.659	40.844
Oranje-Nassau mijnen	94.573	57.761	83.729	62.173
Mijn Willem Sophie	26.615	19.870	24.730	20.170
Totaal	209.697	152.244	194.462	158.993
Totaal generaal	386.101	292.739	350.471	290.285

1) Kolenslik niet inbegrepen (in 1921 voor alle mijnen te zamen 240.960 ton en in de maanden Januari tot en met April 1922: 79.006 ton.)

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 4½	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
Bk. Bel. Binn. Eff. 5½	19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. .	5½ 18 Mei '22
Bk. van Eng-land 4	13 Apr. '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Duitsche Rijksbk. 5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong Bk. 7	30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y. 4½	2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
27 Mei '22	4-1/8	3 1)	2 3/8	4-5/8	—	5-5 1/2 1)
22-27 „ '22	4-1/8	3-1/2	2 3/8-1/2	4-5/8	—	3-5
15-20 „ '22	4-3/8	3 1/2-3/4	2 3/8	4-5/8	—	3-3 1/2
8-13 „ '22	4 1/4-5/8	4	2 1/4-3/8	4-5/8	—	3-4 1/2
23-28 M. '21	4 1/4-1/2	3-4	5 3/4-7/8	4-5/8	—	6 1/2-7 1/2
24-29 M. '20	3 1/2	6-1/2	6 3/4-7/8	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/2-1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

1) Noteering van '6 Mei.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was wederom sterk aangeboden. De koers liep terug van 11,47 tot 11,42½, terwijl heden ook onder 11,40 verhandeld werd. Ook dollars waren weder lager. Daaren-

tegen van Parijs vrij prijshoudend en kon Brussel van 21,30 tot 21,67½ opkomen, slot 21,55. Marken waren doorlopend gezocht en stegen van 80¼ tot 87¼ a 88,—. Van de Scandinavische wissels was vooral Kopenhagen zeer gezocht en ten slotte circa f 1,— hooger. Nu de toestand in Denemarken niet onbelangrijk beter wordt, is het niet te verwonderen, dat ook de wisselkoers zich herstelt. Stockholm bleef vrijwel onveranderd en Christiania, dat aanvankelijk ook niet onbelangrijk beter was, sloot ten slotte weder flauwer en ongeveer op gelijke hoogte als de vorige week. Zwitserland was stationnair. Daarentegen moest Spanje weder een groot gedeelte van het in de vorige week behaalde avans prijsgeven. Buenos Aires onveranderd. Indië iets beter, 97—97½.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
22 Mei 1922	11.45½	23.17½	0.81½	0.02½	21.27½	2.57 7/8
23 „ 1922	11.45½	23.17½	0.85½	0.02½	21.41	2.57 7/8
24 „ 1922	11.45½	23.27½	0.88	0.02½	21.49	2.57 1/4
25 „ 1922	—	—	—	—	—	—
26 „ 1922	11.44½	23.47½	0.88½	0.02½	21.70	2.57 1/8
27 „ 1922	11.42½	23.35	0.87½	0.02½	—	—
Laagste d. w. 1)	11.41½	23.05	0.80	0.02½	21.25	2.56 1/4
Hoogste „ „ 1)	11.47	23.50	0.90	0.02½	21.72½	2.57 3/4
20 Mei 1922	11.46½	23.37½	0.85½	0.02½	22.35	2.57 1/8
13 „ 1922	11.51½	23.62½	0.90	0.03	21.55	2.58 1/2
Muntpariteit ..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 1/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 19 Mei 1922.
3) Idem van 13 Mei 1922.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chrs-tiantia *)	Zwits-er-land *)	Spanje 1)	Bataola 1) telegrafisch
22 Mei 1922	66.45	54.90	47.10	49.07½	41.15	97-97 1/2
23 „ 1922	66.60	55.—	46.75	49.10	40.95	97-97 1/2
24 „ 1922	66.40	55.25	46.90	49.07½	40.95	97-97 1/2
25 „ 1922	—	—	—	—	—	97-97 1/2
26 „ 1922	66.50	56.—	47.40	49.10	40.50	97-97 1/2
27 „ 1922	66.50	55.80	47.—	49.12½	40.50	97-97 1/2
L'ste d. w. 1)	66.20	54.70	46.50	48.90	40.45	97
H'ste „ „ 1)	66.95	56.15	47.70	49.20	41.25	97 1/2
20 Mei 1922	66.50	54.90	47.80	49.27½	40.70	96 1/2-97 1/2
13 „ 1922	66.40	55.20	48.20	50.—	40.20	97 1/2-97 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas.

Ecarts tusschen termijnnotering en contanten koers (week van 15—19 Mei 1922).

	Londen.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio	1 1/4 ct.	agio 3 1/4 ct.	agio 5 1/4 ct.
Laagste B „	„	3/4 „	„ 2 3/4 „	„ 4 3/4 „
Hoogste L „	„	2 „	„ 4 „	„ 6 „
Laagste L „	„	1 1/4 „	„ 3 1/4 „	„ 5 1/4 „
New-York.				
Hoogste B Koers	agio	1/8 ct.	agio 3/8 ct.	agio 5/8 ct.
Laagste B „	„	Pari	„ 1/8 „	„ 1/4 „
Hoogste L „	„	agio 1/4 „	„ 1/2 „	„ 5/8 „
Laagste L „	„	„	„ 1/8 „	„ 1/2 „
Parijs.				
Hoogste B Koers	„	Pari	agio 2 1/2 ct.	agio 5 ct.
Laagste B „	„	Pari	„ 2 1/2 „	„ 5 „
Hoogste L „	„	agio 2 1/2 ct.	„ 5 „	„ 7 1/2 „
Laagste L „	„	Pari	„ 2 1/2 „	„ 5 „
Brussel				
Hoogste B Koers	agio	2 1/2 ct.	agio 7 1/2 ct.	agio 12 1/2 ct.
Laagste B „	„	Pari	„ 5 „	„ 10 „
Hoogste L „	„	agio 5 „	„ 10 „	„ 15 „
Laagste L „	„	Pari	„ 5 „	„ 10 „
Berlijn.				
Hoogste B Koers	„	Pari	Pari	Pari
Laagste B „	„	Pari	Pari	Pari
Hoogste L „	„	Pari	Pari	Pari
Laagste L „	„	Pari	Pari	Pari

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
27 Mei 1922	4.45.—	9 11	0.35	38.90
Laagste d. week	4.45.—	9.03	0.32	38.85
Hoogste „ „	4.45.12	9.12	0.35	38.90
20 Mei 1922	4.45.12	9.06	0.33	38.84
13 „ 1922	4.44.75	9.12	0.35	38.65
Muntpariteit .	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Mei 1922	20 Mei 1922	22-27 Mei '22 Laagste Hoogste	27 Mei 1922
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32 97 15/32	97 15/32
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	44 21/32	44 3/8	44 1/4 44 3/4	44 3/8
Calcutta	Sh. p. rup	1/3 23/32	1/3 11/16	1/3 11/16 1/3 18/16	1/3 23/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/7 1/8	2/7 13/16	2/7 1/4 2/8 3/4	2/7 1/2
Lissabon	d. per Mil.	4 5/32	4 5/16	4 4 1/4	4 1/8
Madrid	Peset. p. £	28.57	28.11	27.70 28.26	28.18
*Montevideo 1)	d. per \$	43 3/8	43 1/4	43 1/4 44 3/4	44 9/16
Montreal ...	\$ per £	4.50 5/8	4.49 1/4	4.48 1/2 4.49 1/2	4.49 1/8
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	7 19/32	7 9/16	7 17/32 7 9/16	7 17/32
Rome	Lires p. £	84 9/8	86 7/8	83 87 3/4	84 15/16
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/6 1/2	3/7 7/8	3/6 1/2 3/9	3/7 7/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4	2/3 29/32	2/3 7/8 2/4 1/2	2/3 29/32
*Valparaiso..	peso p. £	38.30	36.60	36.50 37.60	37.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2 1 5/8	2 1 19/32	2 1 9/16 2 1 11/16	2 1 21/32

*Koersen der voorgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

	Noteering te Londen	te New York
27 Mei 1922	36 1/4	71 1/2
20 „ 1922	37 1/8	73 1/4
13 „ 1922	35 7/8	70 7/8
29 April 1922	34 3/8	67 7/8
28 Mei 1921	34	58
29 „ 1920	57 9/16	99 5/8
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 Mei 1922.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 77.900.821,65 B.-bk. „ 42.093.646,07 Ag.sch. „ 75.390.129,90 1/2	f 195.384.597,62 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 93.022.427,—	93.022.427,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	„
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 25.207.379,45 1/2 B.-bk. „ 7.807.737,03 Ag.sch. „ 72.029.159,93 1/2	f 105.044.276,42
Op Effecten	f 94.019.883,22	
Op Goederen en Spec.	f 11.024.393,20	105.044.276,42
Voorschotten a. h. Rijk	„	„
Munt en Muntmateriaal	„	„
Munt, Goud	f 56.238.260,—	
Muntmat., Goud	f 549.650.860,97	
	f 605.889.120,97	
Munt, Zilver, enz.	„ 6.503.923,85	
Muntmat., Zilver	„	612.395.044,82
Effecten	„	„
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.317.447,—	
id. van 1/2 v. h. kapit.	„ 3.937.602,62 1/2	9.255.049,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank	„ 3.747.500,—	
Diverse rekeningen	„ 59.995.058,56	
		f 1.078.843.954,05
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.386.728,62 1/2	
Bankbiljetten in omloop	„ 992.776.905,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 1.335.194,88	
Rek.-Cour. Het Rijk	f 1.985.465,50 1/2	
saldo's: Anderen	„ 29.205.097,55 1/2	
	„ 31.190.563,06	
Diverse rekeningen	„ 28.154.562,48 1/2	
		f 1.078.843.954,05

NED. BANK 29 Mei 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 406.658.981,26
Op de basis van 1/2 metaaldekking	201.598.448,67
Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.033.294.905,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.:	Meer Minder
Disconto's	4.753.834,84
Buitenlandsche wissels	21.056,—
Beleeningen	1.585.757,89
Goud	—
Zilver	156.872,17
Bankbiljetten	1.327.535,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	15.799.459,45 1/2

Voornameste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
29 Mei 1922	605.889	6.506	992.777	32.526
22 „ 1922	605.889	6.349	994.104	46.496
15 „ 1922	605.889	5.891	1.021.495	46.788
8 „ 1922	605.889	5.521	1.040.788	34.892
1 „ 1922	605.889	5.575	1.055.698	36.444
30 Mei 1921	605.956	13.065	1.029.565	60.227
29 Mei 1920	935.805	12.646	1.020.829	155.530
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schaakst. promessen rechtstreek.	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
29 Mei 1922	195.385	3.000	105.044	406.659	60
22 „ 1922	200.138	3.000	103.459	403.443	60
15 „ 1922	214.611	15.000	119.812	397.448	60
8 „ 1922	239.952	39.000	132.073	395.599	60
1 „ 1922	199.496	26.000	189.944	392.357	59
30 Mei 1921	225.043	96.800	183.926	400.334	57
29 Mei 1920	149.160	50.000	309.858	412.662	55
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1	75

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	22 Mei 1922	29 Mei 1922
Aan schatkistpromessen..	f 364.850.000,—	f 361.850.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 3.000.000,—	„ 3.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 291.236.000,—	„ 291.236.000,—
Aan zilverbons	„ 29.833.844,50	„ 29.523.700,50
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 227.620.000,—	„ 231.226.000,—
Voorschot aan Gemeenten	31 Maart	30 April
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	„ 88.856.161,46	„ 77.593.195,06
Tegoed v. d. Postch. & G. dst	22 Mei „ 53.605.265,91	29 Mei „ 53.605.265,91

JAVASCHE BANK.

Voornameste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
20 Mei 1922	190.500	264.000	79.500	121.800	121.800
13 „ 1922	189.750	268.500	79.000	120.250	120.250
6 „ 1922	189.250	267.500	90.500	117.650	117.650
22 Apr. 1922	143.168	40.872	263.090	96.981	112.606
15 „ 1922	144.612	40.465	265.493	98.128	112.953
8 „ 1922	149.068	40.061	265.981	102.406	116.126
21 Mei 1921	223.752	14.794	308.329	132.295	150.747
22 Mei 1920	189.845	5.146	322.489	125.436	115.594
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 2

1) Sluippost activa. 2) Basis 1/2 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekening-ingen ¹⁾	Diverse rekening-ingen ²⁾
1 April 1922	706	1.157	78	335	604	173
1 Maart 1922	759	1.127	79	272	552	142
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288
1 Januari 1922	749	1.139	84	334	670	287

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
24 Mei 1922	128.881	120.890	296.920	19.450	256.900
17 " 1922	128.879	121.071	298.793	28.500	258.893
10 " 1922	128.888	121.592	300.840	28.500	261.131
3 " 1922	128.874	122.091	301.328	28.500	261.627
26 April 1922	128.873	121.307	303.229	20.500	264.221
19 " 1922	128.877	121.638	306.571	28.500	267.572
25 Mei 1921	128.350	127.808	333.165	28.500	297.604
26 Mei 1920	112.455	111.464	348.316	28.500	327.952
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-perc. ¹⁾
24 Mei '22	49.188	74.593	18.562	113.874	26.441	19,96
17 " '22	55.448	75.102	12.971	126.091	26.258	18,88
10 " '22	58.873	75.530	12.179	130.259	25.746	18,07
3 " '22	63.543	74.969	14.356	131.694	25.233	17,20
26 Apr. '22	47.534	78.461	14.669	119.698	26.016	19,35
19 " '22	48.454	78.102	16.835	117.761	25.689	19,08
25 Mei '21	38.106	88.140	16.419	112.060	18.992	14,78
26 Mei '20	34.356	81.716	16.603	101.180	16.603	16,50
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ¹⁾
22 Mei '22	1.021.982	1.002.864	3.835.180	144.138.326	3
15 " '22	1.021.245	1.002.365	3.530.513	142.903.593	3
6 " '22	1.020.131	1.001.665	3.358.479	142.463.621	3
29 April '22	1.020.136	1.000.867	3.898.700	140.420.057	3
22 " '22	1.019.307	999.868	3.622.769	132.627.759	3
14 " '22	1.018.758	999.865	4.291.536	134.063.613	4
21 Mei '21	1.100.735	1.091.571	16.749.523	69.724.433	26
23 Mei '20	1.094.014	1.977.631	15.606.265	49.127.477	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
22 Mei 1922	159.359.093	29.307.217	***	***
15 " 1922	166.819.271	37.544.011	12.730.400	3.340.800
6 " 1922	157.660.870	28.409.548	12.606.900	3.878.300
29 April 1922	158.020.568	31.616.168	13.181.600	3.603.300
22 " 1922	149.563.658	29.771.760	12.478.000	4.271.600
14 " 1922	151.560.725	30.774.360	13.126.000	4.958.600
21 Mei 1921	57.272.807	11.557.786	26.096.700	16.684.400
23 Mei 1920	41.033.434	12.842.502	29.254.200	15.565.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. oorsch. a/d. Staat
26 Mei '22	5.527.645	1.948.367	283.622	***	22.450.000
18 " '22	5.527.483	1.948.367	283.390	628.816	22.600.000
11 " '22	5.527.263	1.948.367	282.983	629.037	22.600.000
4 " '22	5.527.103	1.948.367	282.872	629.697	22.800.000
26 Mei '21	5.518.503	1.948.367	272.334	672.062	26.200.000
27 Mei '20	5.587.053	1.978.278	240.835	630.375	26.050.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleen-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
2.310.113	39.349	2.263.112	35.847.275	2.430.333	14.292	
2.329.359	39.977	2.298.416	36.122.745	2.280.156	16.263	
2.954.539	40.319	2.254.176	36.178.276	2.433.951	15.940	
2.592.732	113.056	2.150.290	38.233.195	3.018.711	22.602	
1.902.765	539.265	1.777.635	37.914.835	3.638.987	112.186	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partit.
24 Mei '22	327.514	84.653	480.000	838.043	6.103.065	68.914
19 " '22	327.572	84.653	480.000	612.355	6.168.556	560.420
11 " '22	327.028	84.653	480.000	592.695	6.303.569	362.119
4 " '22	327.358	84.653	480.000	600.372	6.319.846	214.622
26 Mei '21	334.857	84.653	480.000	833.024	6.141.082	484.478
27 Mei '20	357.527	84.653	480.000	893.021	5.068.978	1.499.818

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
3 Mei '22	2.994.776	2.227.134	—	124.041	2.173.436
26 Apr. '22	2.995.202	2.214.590	—	129.637	2.157.568
19 " '22	2.990.923	2.154.679	—	128.742	2.181.090
12 " '22	2.985.738	2.150.024	—	126.285	2.200.305
4 Mei '21	2.343.358	1.496.914	—	176.540	2.828.586
7 Mei '20	1.941.580	1.263.365	112.781	134.507	3.092.344

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dek-kings-perc. ¹⁾	Percent. Goud-dekking circul. ²⁾
3 Mei '22	616.654	1.892.332	104.531	76,7	***
26 Apr. '22	582.615	1.833.230	104.311	78,3	***
19 " '22	640.110	1.852.860	104.221	77,3	***
12 " '22	667.151	1.803.031	104.109	77,7	***
4 Mei '21	2.160.547	1.728.941	101.857	55,3	67,7
7 Mei '20	2.914.456	2.479.900	92.536	42,7	47,1

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
29 Apr. '22	801	10.846.109	1.325.346	14.067.757	3.183.745
19 " '22	801	10.845.859	1.343.583	14.044.843	3.172.586
12 " '22	802	10.856.725	1.311.739	13.850.471	3.142.975
5 " '22	802	10.874.199	1.313.825	13.735.549	3.121.448
27 Apr. '21	821	12.248.694	1.245.389	13.327.799	2.938.468
30 Apr. '20	812	17.091.860	1.415.145	14.230.487	2.619.027

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 Mei 1922.

Het wordt de beurs in het algemeen niet gemakkelijk gemaakt een bepaalde positie ten aanzien van den economischen toestand in te nemen. Alles richt zich nu op de aanstaande besprekingen van 's Gravenhage en op de resultaten, die van de Duitsch-Fransch-Amerikaansche onderhandelingen te Parijs bekend gemaakt zullen worden. Naar het schijnt bestaat er een goede kans, dat ten aanzien van de laatste nu eindelijk iets effectiefs zal geschieden; men neemt althans te Berlijn in beurskringen aan, dat het tot een internationale leening zal komen. Merkwaardig is hier wel de gewijzigde houding ten opzichte van een dergelijke financiële transactie; zij is een illustratie te meer van het feit, dat wij in den eersten zin van dit overzicht naar voren brachten. Zag het zeer korten tijd geleden er nog naar uit, dat de beurs te Berlijn het tot stand komen eener leening als een baissenotief zou beschouwen, op het oogenblik is de opinie al zoodanig gekentend, dat men er in bepaalde kringen „gematigd onverschillig” tegenover staat en dat men in andere zelfs van een groote opleving van zaken spreekt, zoodra een internationale overeenkomst definitief zal zijn geworden. In hoofdzaak vindt deze wijziging van opvatting haar oorzaak in bijkomstige omstandigheden; voornamelijk wel in deze, dat men tegelijkertijd met het toestaan eener leening de vaststelling van de onaantastbaarheid van Duitsch bezit verwacht. Dit is natuurlijk noodzakelijk, omdat dit bezit het onderpand der leening zou moeten vormen en geen enkel buitenlandsch kapitalist gevonden zou worden, die geld zou willen verstrekken op een wankle basis. Te Berlijn ziet men dan ook thans reeds de symptomen, die erop zouden wijzen, dat buitenlandsche groepen reeds doemde zijn, hun belang bij Duitsche industriële ondernemingen te vergrooten. Dit zijn dan de voorloopers van een meer algemeene deelname; bij voorkeur worden thans nog die objecten uitgezocht, die niet tot een groote trust behooren en die voorts niet zijn overgegaan tot het uitgeven van bevoorrechte aandelen met meervoudig stemrecht, waardoor a priori het daadwerkelijk deelnemen in de leiding door buitenlanders wordt uitgesloten. Tot voor zeer korten tijd richtte de belangstelling van het buitenland zich in hoofdzaak op rentegevende obligaties; thans verandert de situatie eenigszins. Naast industriële ondernemingen zijn het voorts hotel-bedrijven, die voor aankoop in aanmerking schijnen te komen. Toch is de lusteloze houding bij het Duitsche publiek nog zoo groot, dat de buitenlandsche aankopen niet tegen het algemeene aanbod opgewogen kunnen worden; het bekende index-cijfer van de „Frankfurter Zeitung” is gedurende de berichtperiode teruggelopen van 248 tot 237.

Te Londen is een scherpe reactie ingetreden, die voornamelijk op de beleggingsmarkt haar invloed heeft uitgeoefend. Mislukkingen van emissies zijn aan de orde van den dag. Het is moeilijk een oorzaak hiervoor aan te wijzen. De ommekeer in het economisch leven is nog niet zoodanig, dat de beschikbare kapitalen aangewend zouden moeten worden voor den aankoop van grondstoffen, enz. Wel is een lichte kentering te bespeuren, doch de verbetering neemt zulk een geleidelijken voortgang, dat zij zeker niet als verklaring van de ongeanneerde tendens op de beleggingsmarkt kan gelden. Voor een deel zullen natuurlijk wel middelen worden gereserveerd, om bij tijd en wijle te kunnen dienen, als de vraag naar liquide kapitaal voor de bedrijven groter gaat worden; voor een ander deel echter is hoogstwaarschijnlijk de overvoering van de beleggingsmarkt, die enkele weken geleden heeft plaats gevonden, als de meer directe aanleiding van de tegenwoordige situatie te beschouwen. De meeste oudere beleggingen zijn door de activiteit der laatste maanden op een niveau gebracht, dat niet in overeenstemming staat tot den algemeenen rentestandaard voor beleggingen op langen termijn en zij, die reeds lang bezitter zijn van deze fondsen, geven er de voorkeur aan door realisatie de winst te fixeren en een geschikter tijd af te wachten. Inmiddels is de speculatieve beweging opgebloeid; vooral voor laaggeprijsde soorten, als Peruviaans, Amerikaansche spoorwegwaarden, enz. bestaat goede belangstelling.

Te Parijs is de markt wederom uitermate stil geweest. Bijzonderheden zijn van deze beursplaats niet te vermelden.

De New Yorksche beurs is zeer vast gestemd gebleven. Het merkwaardige feit heeft zich hier voorgedaan, dat een tarief-verlaging van circa 10 pCt. voor de spoorwegen, voorgeschreven door de Interstate Commerce Commission, een opleving van den handel in spoorwegwaarden bij oplopende koersen ten gevolge heeft gehad. Men ver-

wacht namelijk een toename van het vervoer, die wel tegen een vermindering van de ontvangsten zal kunnen opwegen. De Interstate Commerce Commission heeft tot de vrachtverlaging besloten, om op deze wijze te trachten het algemeen prijsniveau eenigszins omlaag te brengen. Of dit gelukken zal is een open vraag, te meer, waar de stand der gewassen niet al te schitterend wordt beoordeeld. Het Regeeringsrapport geeft een taxatie van 83 pCt. tegen een gemiddelde van 87,1 pCt. voor de laatste tien jaren en een vergrooting van een aanplantareaal van 11 pCt. De beurs te Wallstreet let echter voorloopig meer op de berichten uit de industrie en deze luiden ontgezeggenlijk optimistisch. Ook de nog steeds voortdurende mijnwerkers-staking wordt uitermate kalm beoordeeld; het is dan ook een feit, dat de nijverheid slechts sporadisch iets van deze staking merkt, vooral omdat zij zoo voorzichtig is geweest, te rechter tijd groote voorraden op te doen.

Te onze kant heeft de markt een verdeeld en wisselend verloop gehad, terwijl de omzetten zeer klein zijn gebleven, hoofdzakelijk als gevolg van de onderbreking der beursweek door den Hemelvaartsdag. De beleggingsmarkt is bij voortdurend vast gebleven, met uitzondering van de nieuwe Nederlandsche Staatsleening 1922 A, die in vrij sterke mate aangeboden was op de verwachting van de doorvoering eener tweede tranche. De lage stand van de prolongatierente brengt thans velen er toe een soort van rentearbitrage toe te passen, door beleggingsfondsen met hoog rendement te koopen en hierop een belemmering te sluiten.

Voor de buitenlandsche beleggingssoorten bestond slechts weinig animo; de koersen toonden niet veel variatie aan.

	22 Mei	26 Mei	29 Mei	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	89 ¹⁵ / ₁₆	89 ³ / ₄	89 ¹⁵ / ₁₆	
4 ¹ / ₂ % „ „ „ 1916	87 ¹ / ₂	87 ¹ / ₂	87 ⁷ / ₈	+ ³ / ₈
4 % „ „ „ 1916	80	80 ⁹ / ₁₆	80 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
3 ¹ / ₂ % „ „ „	72 ¹ / ₂	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₄	+ ³ / ₈
3 % „ „ „	63 ⁷ / ₁₆	65	64 ³ / ₄	+ 1 ⁰ / ₁₆
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	53 ⁷ / ₈	55	54 ⁹ / ₄	+ ⁷ / ₈
5 % Oost-Indië 1915	91 ¹ / ₂	91	91 ¹ / ₄	- ¹ / ₄
6 % „ „ 1919	96 ¹¹ / ₁₆	96	96 ⁵ / ₁₆	- ³ / ₈
4 % Oosten Kronenrente	³ / ₄	³ / ₄	³ / ₄	
5 % Rusland 1906	8 ¹ / ₂	7 ⁵ / ₁₆	7 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄
4 % Rusl. bij Hope & Co.	7 ¹ / ₂	7	7 ¹ / ₄	- ¹ / ₄
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898 ..	73	72 ¹ / ₈	72 ¹ / ₈	- ⁷ / ₈
4 % Japan 1899	65 ¹ / ₄	65 ¹ / ₁₆	65 ¹ / ₁₆	- ³ / ₁₆
4 % Argentinië Buiten..	67	66 ¹ / ₈	66 ¹ / ₈	- ⁷ / ₈
5 % Brazilië 1895	59 ¹ / ₈	57	56 ³ / ₄	- 2 ³ / ₈
7 % Staatsspoor	103 ¹ / ₄	103 ¹ / ₈	103 ⁵ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
7 % Amsterdam	103 ⁷ / ₈	103 ¹⁵ / ₁₆	104	+ ¹ / ₈

De aandeelenmarkt was over het algemeen flauw gestemd, onder aanvoering van Jurgens-waarden. Het prospectus der nieuwe 6 pCt. Converteerbare Obligatiëleening van dit concern heeft een onaangename indruk op aandeelhouders gemaakt, vooral omdat in de toekomst het uitgegeven kapitaal door de conversie automatisch kan worden uitgebreid en wijl een groot deel der bezittingen ten behoeve van de nieuwe obligatiehouders verpand is. Toch hebben al deze maatregelen de attractie voor de obligaties klaarblijkelijk niet verhoogd; vóór de emissie werden de stukken reeds met disagio verhandeld. Ook de overige markt voor industriële waarden was ongeanimeerd, met uitzondering van aandelen Philips Gloeilampenfabrieken.

De afdeling voor bankaandeelen is veel rustiger geworden; zelfs is er voor sommige soorten op den verlaagden prijs eenig animo ontstaan, b.v. voor aandelen Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika.

De suikermarkt bleef vast, in verband met de betere noteringen voor Cubasuiker en de vooruitzichten op levering naar Duitschland, nu de grenzen voor den invoer in dit land zijn opengesteld.

Daarentegen was de afdeling voor handelsondernemingen lusteloos; aandelen Compania Mercantil Argentina hebben het hooger niveau niet kunnen behouden.

Petroleumwaarden trokken slechts weinig belangstelling. De variaties te New York voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij zijn niet groot geweest en waar deze stimulans heeft ontbroken, kon onze markt in zichzelf niet den prikkel vinden, noodig voor het ontwikkelen van een eenigszins ruimen handel. De overige soorten waren vast, zonder meer.

Rubberwaarden bleven veronachtzaamd, doch eerder een weinig vaster als reactie op den heftigen teruggang van de laatste weken.

	22 Mei	26 Mei	29 Mei	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	136 ¹ / ₂	129 ¹ / ₄	130	- 6 ¹ / ₂ ¹

¹ Ex. 6 pCt. div.

	22 Mei	26 Mei	29 Mei	Rijzing of daling.
Koloniale Bank	115 ¹ / ₂	114	115 ¹ / ₂	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	122 ³ / ₄	121	122 ¹ / ₄	— 1/2
Rotterd. Bankvereniging...	90 ¹ / ₄	90 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	+ 1/4
Amst. Superfosfaatfabriek...	40	38	37 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	33 ⁷ / ₈	30 ¹ / ₂	30	— 3 ⁷ / ₈
Insuline Oliefabriek	4 ¹⁵ / ₁₆	3 ³ / ₈	3 ¹⁵ / ₁₆	— 1 ¹ / ₈
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	69 ¹ / ₂	65 ¹ / ₂	65	— 4 ¹ / ₂
Hollandia Melkproducten ..	129 ³ / ₄	129 ³ / ₄	129 ³ / ₄	—
Philips' Gloeilampenfabriek	235 ¹ / ₄	237	250	+ 14 ³ / ₄
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	—
Vereenigde Blikfabrieken ..	73	70 ¹ / ₄	70 ¹ / ₄	— 2 ³ / ₄
Compania Mercantil Argent.	46	41 ¹ / ₂	41	— 5
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	148 ³ / ₄	151 ³ / ₈	153 ³ / ₄	+ 5
Handelsver. Amsterdam ..	359	364 ¹ / ₂	365 ¹ / ₂	+ 6 ¹ / ₂
Holl. Transatl. Handelsver.	18 ¹ / ₄	18	18	— 1/4
Linde Teves & Stokvis	71 ³ / ₄	71 ³ / ₄	71 ³ / ₄	— 1/4
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	1 ¹ / ₈	1 ¹ / ₄	2 ¹ / ₈	+ 1 ¹ / ₁₆
Tels & Co's Handel-Mij.	23	23 ¹ / ₂	23 ¹ / ₂	+ 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	134	131 ¹ / ₄	134 ⁷ / ₈	+ 7/8
Kon. Petroleum-Mij.	485 ¹ / ₄	478	488 ¹ / ₄	+ 3
Orion Petroleum-Mij.				

	Afgest. Aand.	27	27	27	
Steaua Romana Petroleum					
Mij. .. Afgest. Aand.	39 ³ / ₄	39 ¹ / ₄	39 ¹ / ₄	— 1/2	
Amsterdam-Rubber-Mij.	69	66 ¹ / ₂	70	+ 1	
Nederl. Rubber-Mij.	43	43	45	+ 2	
Oost-Java-Rubber-Mij.	132 ¹ / ₂	128	133	+ 1/2	
Deli-Batavia	256	250	244 ¹ / ₂	— 11 ¹ / ₂	
Deli-Maatschappij	220	220	210	— 10	
Senembah-Maatschappij	337	343	330	— 7	

Daarentegen waren *tabakswaarden* gedeceideerd flauw. De resultaten der inschrijvingen hebben hiertoe weliswaar geen aanleiding gegeven, doch het publiek schijnt langzamerhand geen genoegen meer te nemen met de dividend-politiek der directies. In goede jaren werd tot nu toe een bescheiden uitkeering gedeclareerd, die nu eens wel en dan weder niet in overeenstemming was met het koers-niveau, doch die in geen geval kon opwegen tegen de risico's van heftige variaties in den prijs van de betrokken fondsen. Nu zelfs die bescheiden uitkeeringen tot minimale proporties zijn ingekrompen of zelfs dreigen geheel achterwege te blijven, richt de belangstelling zich tot andere objecten, die meer stabiel van koers zijn en die meer in overeenstemming zijn met een behoorlijke rendements-basis.

Scheepvaartwaarden eveneens ongeanimeerd, als gevolg van de nog steeds niet verbeterende vrachten.

	22 Mei	26 Mei	29 Mei	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	136 ¹ / ₂	133 ¹ / ₂	131	— 5 ¹ / ₂
" " „gem.eig.	119	113	114	— 5
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	70	70	70	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	25	22	16	— 9
Java-China-Japan-Lijn	92	87 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	— 8 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ..	16 ³ / ₈	14 ¹ / ₄	13 ¹ / ₄	— 3 ³ / ₈
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	61 ¹ / ₄	59 ³ / ₄	59 ¹ / ₂	— 1 ³ / ₄
Koninkl. Paketvaart Mij.	89 ³ / ₄	86 ³ / ₄	86 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	60	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₄	— 1 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	102 ³ / ₄	100 ³ / ₄	100 ¹ / ₄	— 2 ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	130	126 ¹ / ₂	121	— 9
Rotterdamsche Lloyd	125	120 ¹ / ₂	122	— 3
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	65	65	65	—
" " „Nederland“ ..	154 ¹ / ₄	143 ¹ / ₂	142 ³ / ₄	— 11 ¹ / ₂
" " „Noordzee“ ..	26 ¹ / ₂	26 ¹ / ₄	26 ¹ / ₄	— 1/4
" " „Oostzee“	62 ¹ / ₂	61	60	— 2 ¹ / ₂

¹) Ex. 11 pCt. div.

De Amerikaanse markt was vast in overeenstemming met Wallstreet.

	22 Mei	26 Mei	29 Mei	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	165	165	165	—
Anaconda Copper	113 ¹ / ₂	112 ¹⁵ / ₁₆	113	— 1/2
Un. States Steel Corp.	104 ¹ / ₈	103 ⁷ / ₁₆	104 ³ / ₈	— 1/2
Atchison Topeka	106 ⁹ / ₁₆	106 ⁵ / ₈	106 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₁₆
Southern Pacific	95 ¹ / ₈	95 ¹ / ₄	96 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₈
Union Pacific	143 ¹ / ₂	145	145	+ 1 ¹ / ₂
Int. Merc. Marine orig. Com.	24 ¹⁵ / ₁₆	24 ¹⁵ / ₁₆	24 ³ / ₈	— 9 ¹ / ₁₆
prefs.	85 ¹ / ₂	85 ¹ / ₂	85 ¹ / ₂	—

De geldmarkt bleef zeer ruim; prolongatie 3 pCt., waarvoor gemakkelijk geld kon worden opgenomen.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

Tarwe. Gunstige weerberichten over vrijwel de gehele wereld en geringe kooplust zijn niet bevorderlijk geweest om de prijzen te handhaven, en zoowel de Europeesche als de exportmarkten toonen tamelijk scherpe dalingen. Het grootste prijsverschil vindt men in den Meitermijn te Chi-

cago, die op \$1,18³/₄ sloot, na een slot op 23 Mei van \$1,37³/₄. Het verschil met den Julitermijn, dat op een oogenblik 18 d.c. bedroeg was aan het eind der maand tot ¹/₂ d.c. ingekrompen. De poging om den Meitermijn te corneren is dan ook totaal mislukt. Blijkbaar zijn de aanvoren te Chicago te ruim geweest. Ten gevolge van eene wijziging in de conditiën van de Chicago termijnmarkt kan sedert eenigen tijd ook tarwe, die per wagon aangekomen is, aangediend worden en van dezen regel gebruik makend, werden reeds in de eerste helft van de maand Mei zeer groote hoeveelheden tarwe aangezegd, die toen evenwel grif werden opgenomen, wat de baissiers tot levendige dekkingen aanzette. In verhouding met den Meitermijn zijn de andere termijnen weinig gedaald. De Julitermijn ca. 5 cents en de Septembertermijn ca. 4 cents, doch ook Buenos Aires toont met prijsverlagen van 13,05 op 22 Mei tot 12,60 op 29 Mei een zwakke markt.

Het weer in Europa zou, indien het lang zoo bleef, spoedig te droog worden. Tot nog toe zijn er evenwel geen klachten van beteekenis, wat betreft den groei van de graanoogst; integendeel de warmte van verleden week is voor de meeste districten zeer welkom geweest.

De verschepingen der vorige week waren matig, hoewel belangrijk grooter dan de week te voren. De meeste importlanden zijn eveneens zeer ruim voorzien van tarwe, zoodat de vraag gering is; ook voor latere termijnen is er minder ondernemingslust geweest (dan in de vorige weken. De berichten van den Amerikaanschen oogst zijn gunstig, wat de animo om veel op aflading te koop doen verminderen.

Maïs. Ook voor dit artikel is de stemming traag geweest. De handel heeft zeer weinig te beteekenen gehad. In ladingen ging in het geheel niets om en voor partijen brokkelden de prijzen in bijna alle markten af. De Amerikaanse markt bleef zeer stabiel, doch daalde ten slotte iets onder invloed van de flauwe tarwemarkten. Ook de prijzen in Buenos Aires liepen langzaam terug, doch nu het aanbod van Argentinië ruimer is, is de vraag van Europa zeer gering geworden, daar toch nog steeds aanmerkelijk meer voor La Platamais dan voor Noord-Amerikaansche maïs gevorderd wordt. Een groot deel van de Europeesche koopers blijft nog steeds bijna uitsluitend Amerikaanse maïs betrekken. De markt voor gerst is eveneens traag, ofschoon de prijzen niet veel verandering ondergingen. Voor haver was goede vraag in Engeland, wat een stijging der prijzen aldaar veroorzaakte. Amerika ging aanvankelijk iets op, doch liep later weer terug.

Lijn z a a d. De verschepingen waren in de afgelopen week tamelijk ruim en waar niettegenstaande dat, de zichtbare voorraad in de Argentijnsche havenplaatsen nog vermeerderde, blijkt, dat de oogstbeweging in Argentinië nu ruim is. De stemming in Europa was zeer kalm en op sommige dagen bepaald flauw. De markt in Argentinië bleef aanvankelijk tamelijk vast, doch op 29 Mei daalde de prijs in Buenos Aires tot beneden de Pesos 20.

De consumptie in Europa van olie blijft gering en de vraag van Amerika is de kurk waarop de markt tot nog toe in hoofdzaak drijft. Gezien de groote hoeveelheden lijnolie, die de Vereenigde Staten de laatste maanden betrokken hebben, zou het niet te verwonderen zijn, indien die vraag wat verminderde.

Markten in Nederland. De handel in tarwe beperkte zich hoofdzakelijk tot enkele spoedig verwachte partijen, die meestal tot lagere prijzen dan de buitenlandse pariteit te koop waren.

Maïs. Hierin kwamen al heel weinig zaken tot stand en bij gebrek aan vraag brokkelde de markt regelmatig af.

In gerst kwamen regelmatig transacties tot stand, doch ook voor dit artikel brokkelden de prijzen af. Ook in haver ging een en ander om, doch de vraag verminderde ten slotte. Ook in lijn z a a d was de markt kalm. De olieslaggers nemen in het algemeen een afwachtende houding aan, vooral waar de olieprijsen de laatste dagen aanmerkelijk zijn teruggelopen.

Zie voor den staat volgende pagina.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen		New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White f.o.b. per Juni/Julij	
24 Mei '22	23 ³ / ₄	Sh.	Sh.	\$ cts.
17 " '22	23 ⁷ / ₁₆	52/6	18/-	4,23
24 Mei '21	—	52/6	18/-	4,04
24 Mei '20	—	63/6	21/6	5,02
24 Mei '19	—	116/-	120/-	23,06
4 Juli '14	11 ¹³ / ₁₆	18/-	—	3,26

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	29 Mei 1922	22 Mei 1922	30 Mei 1921
	Tarwe Mei.	Mais Mei.	Haver Mei.	Tarwe Juni.	Mais Juni.	Lijnzaad Juni.				
27 Mei '22	124 ¹ / ₂	60 ³ / ₄	36 ⁷ / ₈	12,95	7,60	20,45	Tarwé* ..... ¹⁾	14,58	15,—	22,—
20 Mei '22	135 ¹ / ₄	61 ³ / ₈	37 ³ / ₈	13,20	7,90	20,95	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	13,35	13,75	21,25
27 Mei '21	166 ³ / ₄	63 ¹ / ₄	39 ³ / ₈	17,05	7,60	16,—	Mais (La Plata) ..... ²⁾	200,—	206,—	238,—
27 Mei '20	310	194	104	24,75	10,60	27,65	Gerst (48 lb. malting) ... ²⁾	224,—	230,—	258,—
27 Mei '19	260	182	70 ¹ / ₄	11,25	5,80	26,50	Haver (38 lb. white cl.) ¹⁾	11,70	11,75	13,—
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad. ¹⁾	16,85	17,25	14,20
							Lijnzaad (La Plata)... ³⁾	467,—	440,—	357,—

1) Mei.

1) p. 100 K.G. 2) p. 2000 K.G. 3) per 1960 K.G. *) Nr. 2
*Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22/27 Mei 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	22/27 Mei 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	23.094	388.901	378.260	—	26.216	8.629	415.117	386.889
Rogge	2.618	31.586	53.664	—	—	—	31.586	53.664
Boekweit	—	8.479	3.500	—	—	500	8.479	4.000
Mais	10.638	441.171	358.372	40	53.670	32.717	494.841	391.089
Gerst	1.431	49.150	104.561	—	2.505	4.088	51.655	108.649
Haver	100	34.160	13.270	—	50	430	34.210	13.700
Lijnzaad	1.340	71.772	66.540	—	49.968	44.453	121.740	110.993
Lijnkoek	300	32.936	57.234	—	1.547	12.276	34.483	69.510
Tarwemeel	30	23.655	13.191	—	3.743	1.070	27.398	14.261
Andere meelsoorten	330	4.619	17.321	—	1.710	1.247	6.329	18.568

F. O. Licht geeft de volgende cijfers voor de zichtbare voorraden:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Duitschland 1 April	494.436	584.222	400.433
Tsjecho-Slowakye 1 April ..	258.944	441.965	286.669
Frankrijk 1 Mei	90.578	154.907	93.285
Holland 1 Mei	94.425	90.514	64.411
België 1 Mei	55.651	92.048	48.375
Engeland 1 Mei	335.331	419.480	373.101

Totaal in Europa 1.329.365 1.783.136 1.266.274
V. St. v. N.-Amerika 11 Mei 237.521 209.434 56.927
Cuba, alle havens, 13 Mei . 1.107.004 1.249.221 668.749

Totaal . 2.673.890 3.241.791 1.991.950

In de Europeesche bietsuikerlanden wordt thans maar doordringende regens verlangd.

Volgens een onder de Duitse suikerfabrieken gehouden rondvraag is de in dit land met bieten beplante oppervlakte aanmerkelijk grooter dan kort geleden aangenomen, nl. 361.740 HA. tegen 336.205 in 1921, hetgeen een toename van 7,6 pCt. beteekent.

Zooals reeds aangekondigd, werd intusschen de invoer van suiker in Duitschland geheel vrij gegeven, zonder dat de buitenlandsche suiker aan bijzondere rechten onderhevig is. Deze maatregel leidde tot flinke vraag en heeft op de Europeesche markten eene vaste stemming veroorzaakt. De kleine nog aanwezige voorraden worden grif opgekocht, aangezien in de eerste plaats spoedig leverbare suiker voor Duitschland in aanmerking komt. Er warden ook eenige partijen Amerikaansche Granulated naar Duitschland verkocht.

Te New York verkeerde de markt voortdurend in eene vaste stemming en er bestond aldaar sterke vraag voor geraffineerde suiker. Cubasuiker werd tot oplopende prijzen verkocht. Aan het einde der week werd d.c. 2½ voor Juli-aflading c. & f. New York betaald. De notering voor Spot Centrifugals liep op tot d.c. 4,23 en die op termijn tot d.c. 2,70 voor Juli, d.c. 2,90 voor September, d.c. 2,96 voor December, en d.c. 2,95 voor Maart.

Op Cuba houden de zware regens aan en malen er nog slechts 81 fabrieken.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangst. tot 20 Mei	128.129	114.119	100.945
Tot. ontv. 1 Dec.-20 Mei ..	2.706.559	2.545.264	2.901.430
Werkende fabrieken	81	172	75
Weekexport tot 20 Mei ..	114.111	46.954	100.329
Tot. exp. op 20 Mei	1.715.434	1.261.199	2.235.231
Tot. voorraad op 20 Mei ..	1.114.850	1.312.243	669.375
Weekexport, Oude Oogst, .	6.165		
Tot. voorr., Oude Oogst, .	54.178		

In Java kwam eveneens de op de wereldmarkten heerschede vaste stemming tot uiting. Verschillende koopers kwamen in de markt voor flinke kwantiteiten, waarvan

een gedeelte naar Europeesche havens geplaatst werd. Verkoopers toonen zich thans vasthoudend en is Juli-suiker niet beneden f 11½ e.k. verkrijgbaar. Britsch-Indië begint wat meer belangstelling te toonen.

De Hollandsche markt ondervond in de eerste plaats de vraag van Duitse zijde en liepen prijzen dan ook gestadig op. Er werd het laatst genoteerd voor Mei f 24,— en voor Augustuslevering f 23½.

KATOEN.

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	27 Mei '22	20 Mei '22	13 Apr. '22	27 Mei '21	28 Mei '20
New York voor Middling ..	21,50 c	21,60 c	20,15 c	13,15 c	40,— c
New Orleans voor Middling	20,50 c	20,— c	18,88 c	11,88 c	40,— c
Liverpool voor Fy Middling	11,84 d	12,13 d	11,73 d	8,27 d ¹⁾	27,35 d

1) 19 Mei.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 27 Mei '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	4034	4532	4083
" Atlant. Havens	1609	1422	2923
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1480	1470	2904
" " 't Vasteland.	3645	2991	3004
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	26 Mei '22	27 Mei '21	28 Mei '20
Amerik. havens.....	900	1579	1063
Binnenland.....	764	1432	1018
New York	200	138	44
New Orleans	211	419	333
Liverpool	892	1001	1171

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 24 Mei 1922.

Prijzen voor katoen in Liverpool zijn deze week weer op 12 d. geweest, een notering, die sedert eenige maanden niet bereikt was. Wel is de huidige prijs weer iets lager, doch de markt is over het algemeen vast als een gevolg van de slechte weerberichten van de laatste tien dagen, die de vraag hebben gestimuleerd en waardoor verkoopers meer vasthoudend zijn geworden. Door verschillende winstnemingen zijn prijzen heden weer iets lager, terwijl ook de oogstberichten iets gunstiger luiden. In Liver-

pool is de geheele week nogal wat gedaan, zoowel in Amerikaanse als in Egyptische katoen, hoewel de prijs van deze laatste soort niet veel hooger is.

Garens. De vraag voor kettinggaren voor binnenlandsche consumptie is beter dan die voor inslaggaren, terwijl spinners over het algemeen zeer washoudend gestemd zijn en van elke gelegenheid gebruik trachten te maken om hun marge te verbeteren. Prijzen van inslaggaren zijn onveranderd, hoewel men voor directe levering in Liverpool wel wat goedkoopere terecht kan. De exportvraag ondervindt den nadeeligen invloed van de hoogere prijzen en de biedingen zoowel van Indië als van China zijn in den regel te laag. Voor de overige markten gaat wel iets meer om en schijnt men daar wel in te zien, dat men thans tot de oude prijzen niet meer kan koopen.

De prijzen zijn zeer vast, in verband met de hoogere prijzen van garens. De vraag van Indië is wat minder, waarschijnlijk in verband met de hoogere prijzen hier te lande, terwijl China wat meer belangstelling toont. De Manchestermarkt is bepaald vast en het aantal aanvragen neemt geregeld toe, terwijl ook voor priuts een opleving heeft plaats gehad. Overigens komen er geregeld zaken tot stand en wordt de positie van fabrikanten geregeld beter, zoodat zij dan ook niet meer elken prijs behoeven te accepteren.

17 Mei 24 Mei Oost. koersen: 16 Mei 23 Mei
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/3 1/4 1/3 1/4
 F.G.F. Sakellaris 18,50 18,75 T.T. op Hongkong 2/7 1/4 2/7 3/4
 G.F. No. 1 Oomra 8,35 8,35 T.T. op Shanghai 3/6 1/4 3/7 3/4

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
27 Mei 1922	1.652.000	15.650	2.778.000	18.600	7 ¹⁷ / ₃₂
20 " 1922	1.660.000	15.525	2.822.000	18.700	7 ⁹ / ₁₆
13 " 1922	1)	1)	1)	1)	1)
27 Mei 1921	759.000	9.600	2.910.000	11.500	8 ⁹ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
27 Mei 1922...	21.000	3.540.000	105.000	7.831.000
27 Mei 1921...	79.000	2.870.000	117.000	9.705.000

1) Feestdag.

RUBBER.

De markt in de afgelopen week was zeer flauw. Het aanbod was zeer aanzienlijk en dit heeft een verdere prijsdaling ten gevolge gehad. De prijs voor standaard soorten is thans tot 38 cents gedaald. De vraag blijft nog steeds gering, ofschoon de markt iets vaster sloot.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Mei	39 1/2 c.	42 c.
" " Juni	39 1/2 "	42 "
" " Juli/Sept.....	40 "	42 1/2 "
" " Oct./Dec.	41 "	43 1/2 "
Smoked Sheets Mei	40 "	42 1/2 "
" " Juni	40 "	43 "
" " Juli/Sept.	40 "	44 "
" " Oct./Dec.	41 1/2 "	45 "
29 Mei 1922.		

COPRA.

De markt bleef deze week onveranderd kalm gestemd.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s stoomend	f 28,50
" " Juni/Augustus afscheep ..	28,75

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Sinds ons laatste overzicht is de toestand voor de reeders er weer minder op geworden. Op het oogenblik is het eigenlijk onmogelijk een reis te vinden waarmee men zijn kosten kan dekken. Er worden echter bevrachtingen afgesloten zelfs voor veel latere posities tegen cijfers, welke beslist niet loonend zijn. Wat hiervoor uit een reedersstandpunt

gezien de aanleiding is, is moeilijk te zeggen. Misschien hopen deze reeders op een val in de bunkerprijzen en in de loonen.

In den laatsten tijd zijn meerdere booten naar La Plata uitgelopen in ballast voor Juni belading, tegen vrachten van 30/- en 28/9. Dit is wel een bewijs, dat de reeders niet weten wat met hun booten te doen, daar, tenzij het bijzonder groote booten betreft, deze vrachten een verlies laten, zelfs indien alles vlot van stapel loopt.

Sinds deze ballastbooten en andere booten tegen 30/- en lager van La Plata worden afgesloten is de vracht van La Plata ook al onder den drang van ballast ruimte weer gedaald; momenteel is dan ook niet meer dan 28/9 van op dier voor Juni aflading te verkrijgen. De chantering in deze markt is oogenblikkelijk bepaald flauw. Het is moeilijk te zeggen wat de vrachten in deze markt voor Juni zullen worden. Indien de graanmarkt in Europa vaster wordt, bestaat er wel kans, dat men hoogere vrachten zal zien voor Juni, te meer daar ballastruimte, welke nog niet is vertrokken, geen Juni aflading meer kan geven, doch indien de bevrachters niet meer belangstelling toonen dan op het oogenblik, zullen de reeders misschien wel genoodzaakt zijn de gereduceerde of een nog lagere vracht te accepteren.

Voor Juni aflading zijn de bevrachters nog gereserveerd en ook voor latere posities.

In verband met de La Plata-markt willen wij opmerken, dat de uitgaande vracht van Wales naar La Plata laag blijft en wel ongeveer 13/6. Het uitloopen op deze vracht betekent een speculatie op de retourvracht, iets wat men trouwens tegenwoordig zeer moeilijk kan vermijden, tenzij men zich dadelijk met een verlies wil tevreden stellen.

Van Noord-Amerika zijn meerdere booten bevracht naar verschillende bestemming, doch ook tegen vrachten, welke verre van aantrekkelijk zijn. Van de Northern range naar Antwerpen—Hamburg range werd 14 cent naar 1 en 14 1/2 cent per 100 lbs. naar 2 havens betaald voor Juni aflading, en naar Rotterdam direct 14 cent. Van Montreal naar dezelfde range werd 15 1/2 cent per 100 lbs., naar 1 en 16 1/2 cent naar 2 havens betaald, ook met Juni aflading. Zoolals bekend moet voor het breken van de British North American warrantees een aanzienlijk extra bedrag aan premie worden betaald. Heeft men dus eenmaal een boot van Montreal bevracht, dan is men feitelijk wel genoodzaakt om ook een tweede en meerdere reizen hierheen te maken. Dit is misschien ook de reden waarom enkele reeders voor latere posities van Montreal booten hebben afgesloten.

Van de Gulf naar Antwerpen—Hamburg range werd 19 cent en 20 cent naar 2 havens betaald voor Augustus aflading voor een groote boot.

Van de Pacific coast naar U.K. werd 37/6 afgesloten voor Juni aflading.

Wat Zuid-Australië betreft, kan worden opgemerkt, dat hier tegen de laagste vrachten van het jaar, of wel 41/3 een boot werd afgesloten, doch dat daarna weer 42/6 is gedaan en 45/- van Sydney.

De vraag naar ruimte van het Oosten is al buitengewoon gering.

Van Bombay is de laatst betaalde vracht 17/6 op d.w.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee naar U. K. en Antwerpen en Rotterdam blijven ongeveer op hetzelfde peil gehandhaafd met als voorbeeld 6/6 van Algiers.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland zijn ook weinig aantlokkend. Het aanbod van ruimte overtreft, verre de vraag. Voor betrekkelijk kleine spootbooten van Wales naar Algiers werd 9/6 en 10/- betaald. Aan de Oostkust bestaat er echter vraag naar ruimte voor Hamburg en Stettin, hetgeen stellig in verband staat met het vrijlaten van den invoer van steenkolen in Duitschland om zoodoende de Deutsche kolen vrij te krijgen voor de eigen industrie.

SCHIEPVAART. GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
22-27 Mei 1922	—	—	14 c. ⁹	4/3	28/9	28/9
15-20 Mei 1922	—	—	14 c. ⁹	4/3	30/-	30/-
23-28 Mei 1921	—	—	6/6	6/6	55/-	55/-
24-29 Mei 1920	—	—	—	10/6 ¹	130/-	112/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

1) Voor Britsche schepen 2) Amer. cents p. 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.